

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

**POZDNĚ RENESANČNÍ STAVEBNÍ FÁZE ZANIKLÉHO
TVORKOVSKÉHO ZÁMKU S KAPLÍ SV. MÁŘÍ
MAGDALÉNY VE ŠTÍTINĚ**

Bakalářská diplomová práce

JULIE KONEČNÁ

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Waisser, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité zdroje a literaturu.

Poděkování

Ráda poděkovala vedoucímu této bakalářské práce Mgr. Pavlu Waisserovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, podnětné rady a připomínky.

Děkuji také starostovi obce Štítina, Ing. Radku Malohlavovi za přístup k jeho soukromému archivu a zapůjčení materiálů k vypracování této práce.

Počet znaků: 63 196 včetně mezer

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Vývoj bádání.....	8
3	Dějiny Štítiny do druhé poloviny 16. století	10
4	Zámek Štítina	14
4.1	Stavební vývoj	14
4.2	Přestavby zámku ve druhé polovině 16. století	15
4.3	Mladší přestavby zámku	17
5	Kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině.....	23
5.1	Stavební vývoj	23
5.2	Architektura	25
6	Kaple sv. Máří Magdalény v kontextu soudobé architektury	26
7	Závěr.....	30
	Resumé	32
	Seznam použité literatury a pramenů:	33
	Obrazová příloha	40

1 Úvod

Díky mimořádně silné gotické tradici v českých zemích se projevují renesanční prvky paralelně s gotickými ještě na konci 16. století. Rozmach nového slohu zbrzdily husitské války trvající až do roku 1434, až po jejich skončení se mohl nový sloh plně rozvinout. V architektuře dochází k významnému rozvoji měst. Za pomyslné centrum slohu lze považovat Prahu, jazyk renesance si ale osvojila i česká šlechta napříč českými zeměmi. Bohaté rody jako Páni z Hradce, Rožmberkové nebo Pernštejnové proměnili svá rezidenční sídla v perly české renesanční architektury, za kterými se dodnes sjíždí turisté z celé Evropy. Kromě panovníka a církve se tak šlechta dostává do popředí coby významní stavebníci renesančních paláců a zámků, a zatímco církevní stavby stagnují a vzpamatovávají se z husitských tažení, představitelé významných českých a moravských rodů budují moderní stavby své doby. Kvůli oslabení pozice církve sakrální renesanční architektura ustupuje do pozadí, a nezdědka kdy je financována z řad bohatých měšťanů či šlechty, jak je tomu i u zámecké kaple, jenž je předmětem této bakalářské práce.

Samotnou obec Štítinu si dnes připomínáme zejména kvůli jejím významným rodákům, jmenujme například válečného hrdinu a oběť komunistických procesů generála Heliadora Píku. Tato nenápadná vesnice ležící dnes v Moravskoslezském kraji na železniční trase mezi Opavou a Ostravou však v sobě ještě v minulém století skrývala 4křídlý zámek s etablovanou původní gotickou tvrzí, již počátky sahaly hluboko do 13. století. Vznik obce, tehdy ještě nazvané Trubky, je podmíněn stavbou tvrze, kolem níž postupně narůstala zástavba, nejprve z hospodářských a správních budov k ní přidružených. Z původní tvrze obdélného půdorysu později vznikl trojkřídlý a poté čtyřkřídlý objekt, který si i nadále udržel prvky fortifikace. Svou funkci stavba změnila v 18. století, kdy v ní byl zřízen pivovar. Poslední pohledy na zámek, tou dobou už ve zdevastovaném stavu, existují z 80. let 20. století. Na konci 80. let byl objekt stržen k zemi, i když v té době probíhalo řízení o uznání objektu jako památku. Vinou minulého režimu a neprofesionální péče památka nepřežila a dnes ji připomínají pouze zbytky kamenných valů v místě, kde dříve stávala, a polygonální zámecká kaple sv. Máří Magdalény z poslední čtvrtiny 16. století. Ta je pro svou neobvyklou architekturu bezpochyby unikátní stavbou, která nemá mezi ostatními soudobými kaplemi srovnání. Kaple nebyla situována přímo do zámeckého komplexu, lze jen těžko odhadnout, jaký by byl její osud, kdyby chátřala spolu se zámkem.

Předmětem této bakalářské práce bude zaměření se na vývoj zámku, jeho přestavby a výstavbu zámecké kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině za držení panství Mikulášem

Tvorkovským z Kravař ve druhé polovině 16. století, doplněna o představení jeho osobnosti a rodu Tvorkovských. Součástí textu bude seznámení se stručnými dějinami obce, jejíž vznik je podmíněn existencí tvrze, a stavebním vývojem objektů zámku a kaple. První kapitola se věnuje vývoji bádání kolem tohoto tématu. Následně jsou nastíněny dějiny Štítiny do druhé poloviny 16. století po osobnost Mikuláše Tvorkovského z Kravař, jemuž se práce věnuje v následující kapitole. Pokračuje mladšími představami až po demolici zámku, kde zmiňuje okolnosti vedoucí k devastaci a současnou situaci kolem zbytků tvrziště.

U zámecké kaple se mimo jiné zaměří na analogické sakrální stavby v českých zemích založené na centrálních půdorysech či na půdorysech zpodélné centrály. Velmi důležitou součástí práce je i nalezená obrazová dokumentace zaniklého zámku doplněná o vlastní fotografie kaple.

2 Vývoj bádání

Historii štítinského statku s důrazem na její vlastníky z řad šlechty se věnovali badatelé od počátku 20. století dodnes.

Nejstarší spis o historii Štítiny, *Topographie des kaiserl. Königl. Antheils von Schlesien*, pochází z roku 1804.¹ Autorem je Reginald Kneifel, německý topograf a autor místopisných publikací o Slezsku. V několika větách zmiňuje štítinské panství a jeho vlastníky, počínaje Jindřichem Šípem z Bránice. Kneifel popisuje panský, valem obehnaný hrad (zámek) Štítina, který byl roku 1541 přestavován a z jehož části byl v roce 1785 zřízen pivovar.

Kapli prvně zmiňuje ve svém stěžejním díle *Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften. Abtheilung 1, Olmützer Arziöcese. Band 4* Gregor Wolný.²

Nejstarší spis o Štítině psaný v českém jazyce je od Josefa Zukala. Tento historik a pedagog prožil značnou část svého života v Opavě. Zde se stal vydavatelem Věstníku *Paměti opavské*, do kterého přispíval i svými články, z nichž posledních 60 vyšlo knižně pod názvem *Paměti opavské, črty kulturní a historické*³ roku 1912. V jedné z kapitol se Zukal věnuje historii štítinského zámku s přilehlým panstvím, zejména pak výčtu jeho vlastníků do roku 1576 a následně kapitolou *Za pánů Tvorkovských z Kravař*.

V roce 1976 vychází kniha *Centrální stavby české renesance*, jenž v pár větách zmiňuje i štítinskou kapli sv. Máří Magdalény a její do té doby ojedinělý půdorys protáhlého oktogonu. Autorka knihy, Jarmila Krčálová, stavbu srovnává se zaniklou kaplí sv. Vojtěcha na Pražském hradě a dnes již také neexistujícím pavilonem v oboře projektovým za vlády Rudolfa II.⁴

Štítinskému zámku se věnuje i publikace *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2, severní Morava* vydaná roku 1983 pod vedením Františka Spurného. Jako jeden z prvních spisů se věnuje i dispozici zámku včetně rozložení místností.⁵

V roce 1993 vyšel ve Vlastivědných listech Slezska a severní Moravy článek od Petra Vojtala pod titulkem *Tragédie štítinské tvrze*, kde velmi čtivě shrnul fakta týkající se objektu. Zmiňuje i potřebu tvorby opevněných tvrzí šlechty kvůli rovinatému terénu, a tudíž i jejich velkému výskytu v oblasti Opavska. Počátky stavby datuje do 14. století. Mimo jiné se zde objevuje i jeden z prvních popisů přestavby ve druhé polovině 16. století, jako jediný z autorů zmiňuje i sgrafitovou výzdobu, tzv. psanička, na fasádě zámku. Součástí článku je i bohatá

¹ Reginald Kneifer, *Topographie des kaiserl. Königl. Antheil von Schlesien*, Brno 1804, s. 163.

² Gregor Wolný, *Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften. Abtheilung 1, Olmützer Arziöcese. Band 4*, Brno 1862, s. 312.

³ Josef Zuka, L. O zámku Štítině a příslušenství jeho, *Paměti opavské, črty kulturní a místopisné*, Opava 1912.

⁴ Jarmila Krčálová, *Centrální stavby české renesance*, Praha 1976.

⁵ František Spurný a kol. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2, severní Morava*, Praha 1983.

obrazová příloha starších vedut a novějších fotografií, z nichž si lze udělat přibližnou představu o postupné proměně vnějších fasád.⁶

Komplexní pojednání o historii zámku přináší trojice autorů Pavel Kouřil, Dalibor Prix a Martin Wihoda v rozsáhlé publikaci *Hrady českého Slezska*, kde v kapitole *Štítina* úvodem seznamují čtenáře s výčtem historických zpráv o obci a následným podrobným popisem objektu, z něhož si lze udělat přibližnou představu o dispozici nejprve tvrze a později i stavebně rozšířeného zámku.⁷

V publikaci *Zaniklé hrady, zámky a tvrze Moravy a Slezska*, vydané roku 2003, autor Miroslav Plaček mimo jiné zmiňuje výhodnou pozici tvrze z obranného hlediska, jež byla chráněna valy a rybníky. Do druhé poloviny 16. století řadí výstavbu severního a jižního křídla, a etablování gotické substrukce tvrze do východního křídla.⁸

Z roku 2012 pochází katalog Slezského zemského muzea *Město – zámek – krajina. Kulturní krajina českého Slezska od středověku po první světovou válku* vydaný ke stejnojmenné výstavě. O štítinském zámku se zde hovoří ve spojitosti s perokresbou z konce 60. let 17. století od neznámého autora za doprovodu textu Marka Skupiena⁹ a akvarelem z roku 1814, na němž autor Franz Biela vyobrazil zámek na Štítině, s popisem od Ondřeje Haničáka. Ten vnímá jako potencionální autory renesanční přestavby v polovině 16. století i Václava Frydricha staršího z Kynšperka nebo rod Šípů z Bránice.¹⁰ Oba texty jsou doplněny o stručnou historii tvrze.

Nejnovějšími příspěvky o obci Štítina v kapitolami o zámku a kapli jsou *Paměti štítinské, 1282-1938, díl I. Gruss aus Stettin*¹¹ a *Paměti štítinské 1282-1938, díl II., Historie domů*¹² od Ing. Radka Malohlavy, současného starosty obce Štítina. Obě knihy byly vydány tento rok a jedná se o první komplexní publikace o obci Štítina. Kromě historie štítinského zámku a kaple sv. Máří Magdalény se v prvním díle se věnuje historii obce, chronologicky seřazuje rody držící toto panství a výčtu významných rodáků této obce. Ve druhém díle se věnuje jednotlivým domům obce.

⁶ Petr Vojtal, Tragédie štítinské tvrze. *Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy* 19., č. 1., 1993, s. 28–30.

⁷ Pavel Kouřil – Dalibor Prix – Martin Wihoda, *Hrady českého Slezska*, Brno – Opava 2000, s. 345–351.

⁸ Miroslav Plaček, Štítina, in: František Musil – Miroslav Plaček, *Zaniklé hrady, zámky a tvrze Moravy a Slezska*, Praha 2003, s. 182–185.

⁹ Marek Skupien, Štítina. Pohled na vesnici a zámek Štítina, in: Pavel Šopák (ed.), *Město – zámek krajina. Kulturní krajina českého Slezska od středověku po první světovou válku*, Opava 2012, s. 358–359.

¹⁰ Ondřej Haničák, Franz Biela. Pohled na zámek ve Štítině, in: Pavel Šopák (ed.), *Město – zámek krajina. Kulturní krajina českého Slezska od středověku po první světovou válku*, Opava 2012, s. 360.

¹¹ Radek Malohlava, *Paměti štítinské 1282-1938, díl I. Gruss aus Stettin*, Štítina 2022.

¹² Radek Malohlava, *Paměti štítinské, 1282-1938, díl II. Historie domů*, Štítina 2022.

3 Dějiny Štítiny do druhé poloviny 16. století

O osídlení Opavska, kdysi nazývaného kraje Holasovického, před 10. stoletím n. l., nemáme mnoho písemných zpráv. Dochovala se však četná popelnicová pohřebiště, nalezené v okolí Hradce nad Moravicí, Opavy či Holasovic. Holasovský kraj spadl zprvu pod správu biskupství Pražského a později pod knížectví Olomoucké. Mezi 11. a 13. stoletím náležel Holasovický kraj pod správu olomouckého knížectví. Tehdy, za Oty Sličného, pochází první zmínka o tomto kraji, když do Holasovského kraje vtrhl polský král Boleslav a pokusil se dobýt hrad Hradec. Od roku 1203 se stává krajem markrabství Moravského. Opavské knížectví vzniká roku 1318 za Mikuláše II. Přemyslovského, knížete Opavského.¹³ Za jeho držení nabylo opavské knížectví největšího objemu, k velkým městům mimo centra Opavy náležel např. Bruntál či Krnov. Přemysl Otakar II. přenechal Opavsko svému nemanželskému synovi Mikulášovi, a ten jej pak svému synovi, Mikulášovi II. Přemyslovi spravovali opavský kraj až do poloviny 15. století. Od té doby jej vlastnil Jiří z Poděbrad, jenž jako správce opavského knížectví zvolil svého syna. Po nich přebírají nadvládu Jagellonci a po jejich vymření Ferdinand I. Habsburský.

Asi 10 km od Opavy, v podhůří Nížkého Jeseníku, leží obec Štítina. Původně se osada pod tvrzí nazývala Vystrkov a 17. a 18. století Trubky (či Troubky) a sestávala pouze z pěti budov přidružených k zámku. Svého jména Štítina nabyla až v 18. století.¹⁴ Jméno vzniklo patrně ze slova „Stette“, čili tvrz nebo pevnost. Po rozdělení Pruska se stala příhraniční obcí císařského Rakouska. Obec nabyla ekonomického významu zejména s příchodem řádu německých rytířů. Společenství zde na zámku založilo pivovar a postaralo se o rozvoj zemědělství v této oblasti, obec tak nabyla významného hospodářského statusu. Po oddělení Sudet v roce 1938 byla obec připojena k Německé říši. Při osvobození Opavska v roce 1945 utrpěla obec při ostravské operaci četné škody. Tehdy byla mezi Štítinou a Kravařemi svedena tanková bitva, kvůli níž mnoho historických budov zaniklo, což výrazně ovlivnilo štítinské panorama. Většina původní zástavby zanikla nebo byla výrazně zničena.

Tvrz je zmiňována prvně v pramenech roku 1282 v souvislosti se sporem mezi rodem Benešoviců a premonstrátskou kanonií na Hradisku u Olomouce. Mezi jmény je zmíněn i Beneš ze Štítiny.¹⁵ Páni z Benešova statek vlastnili až do poloviny 14. století, kdy jejich rod vymřel, a lze je pravděpodobně vnímat jako stavebníky prvního objektu na místě tvrze.¹⁶ Majitelé se

---

¹³ Vincenc Prasek, *Vlastivěda Slezská. Díl III. část I, Dějiny kraje Holasovského čili Opavského*, Opava 1891, s. 161.

¹⁴ Viz Skupien (pozn. 9), s. 358.

¹⁵ Viz Kouřil – Prix – Wihoda (pozn. 7), s. 345–351.

¹⁶ Viz Zukał (pozn. 3), s. 340.

zde střídali poměrně často. Před rokem 1377 získal panství na Štítině od opavského vévody Jana I. Jan z Bítova, už v letech 1381 – 1383 mu bylo odebráno, údajně za neschopnost ubránit hrad v případě nebezpečí. Vévoda Přemek I. Opavský ji tehdy věnoval svému bratru Aleši Zlámanci¹⁷ Po něm a jeho bratrech tvrz převzali Oneš a Jan Kyjovcové z Lukavce.¹⁸ Roku 1420 postoupil kníže Přemek statek a tvrz krnovskému purkrabímu Hartlovi Tunklovi,¹⁹ ten panství před rokem 1434 prodal Zbyňkovi Hřivnáčovi z Heraltic.²⁰ Zbyňkova vdova jej pak přenechala Tasovi z Bítova.²¹ Mezi lety 1147 – 1452 vlastnil Štítinu opavský vévoda Vilém, po jeho smrti ji převzal jeho bratr vévoda Arnošt Opavský.²² Panství roku 1462 postoupil Jaroslavu Stošovi z Posutic, kromě štítinské tvrze získal také Nové Sedlice a Mokré Lazce.²³ Stošové zůstali na Štítině do roku 1513. V té době ji koupil Matyáš Bystřický ze Studnic, ještě před rokem 1530 Štítinu nabyt Jindřich Šíp z Bránic,²⁴ jenž kromě Štítiny koupil i statek Hrabyň a Smolkov.²⁵ Po jeho smrti roku 1553 si věno rozdělili potomci, z nichž si Štítinu nechal syn Jaroslav.²⁶ Kvůli dluhům svého otce byl Jaroslav nucen statek prodat, stalo se tomu roku 1569 a tvrz připadla Fridrichovi st. Cetrysovi z Kynšperka.²⁷ Zemřel mezi lety 1571 – 1572, jeho synové statek prodali Mikuláši Tvorkovskému z Kravař.²⁸ Od 16. století se na štítinském panství nacházel i tzv. zámecký mlýn. Bohužel zanikl při osvobození roku 1945.

---

¹⁷ Viz Kouřil – Prix – Wihoda (pozn. 7), s. 345–351.

¹⁸ Viz Zukal (pozn. 3), s. 340.

¹⁹ Ibidem, s. 340

²⁰ Viz Kouřil – Prix – Wihoda (pozn. 7), s. 346.

²¹ Viz Zukal (pozn. 3), s. 340.

²² Viz Kouřil – Prix – Wihoda (pozn. 7), s. 347.

²³ Ibidem, s. 347.

²⁴ Viz Plaček (pozn. 8), 181.

²⁵ Viz Zukal (pozn. 3), s. 341.

²⁶ Ibidem, s. 341.

²⁷ Ibidem, s. 341.

²⁸ Ibidem, s. 341.

Osobnost Mikuláše Tvorkovského z Kravař

Tvorkovští z Kravař byli starobylým rodem z větve Benešoviců. Jejich erbovní znak zobrazoval stříbrnou zavínutou střelu (někdy nazývaná odřivous) na červeném poli s orlími složenými křídly v klenotu.²⁹ Od 13. století se psali podle Kravař na Hlučínsku³⁰ a též podle Tvorkova (polsky Tworków), jejich sídla, dnes obce, ležící jihovýchodně od města Ratiboř. Na Opavsku členové tohoto rodu od 16. století zastávali význačné správní funkce, nejčastěji pak úřadu komorníka knížectví opavského.

Jako prapůvodce této linie se někdy uvádí Ondřej II. z Benešova, otec Ondřeje z Tvorkova, zmiňován v pramenech na Opavsku k roku 1288.³¹ Otec Mikuláše Tvorkovského Oldřich ve 20. letech 16. století úřadoval jako nejvyšší komorník knížectví krnovského. Oldřich mimo jiné scelil dříve rozdělené raduňské panství a následně jej přebudoval na své hlavní sídlo.

Osobnost Mikuláše Tvorkovského lze vnímat přinejmenším jako rozporuplnou. Na jedné straně nechal zhotovit na svou dobu výjimečnou kapli a jeho architektonické počiny byly na svou dobu velmi významné. Přebudoval vodní tvrz na velkolepý renesanční zámek, na druhou stranu jeho charakter nebyl právě nejryzejší. Mikulášův příchod na svět se datuje kolem roku 1540. Byl syn Oldřicha Tvorkovského a Barbory Liškovny z německé Lutyně.³² Jeho starší bratr Jiří zastával úřad komorníka knížectví Opavského a vlastnil Raduň a Zábřeh.³³ Pocházeli z katolického rodu a katolíky zůstali po celý život. Mezi Mikulášovy državy patřily Pustá Polom, Podvihov, Suché Lazce, Malé Hoštice, Pusté Jakartice, Štítina, Mokré Lazce a Nové Sedlice.³⁴ V roce 1559 se Mikuláš oženil s Rozínou Zvěřinovou z Rakova.³⁵ V průběhu 90. let byl nucen kvůli financím statky Pustou Polom a Podvihov prodat.

Mikulášovu osobnost popisuje literatura jako velmi krutou. Mezi jeho nástroje patřila mimo jiné lichva a kruté zacházení se svými poddanými, to zmiňuje v kapitole o Tvorkovských z Kravař i Josef Zukal, který uvádí: „... *Že pan Mikuláš byl lidu poddanému pánem hodně tvrdým, snadno lze uhodnouti. O sv. Havle roku 1576 ponejprv píše se „na Štítině“ a již z jara roku následujícího celá dědina Mokré Lazce způsobem neobyčejným zdvihla se proti němu...*“³⁶ Jan Hruboš a Pavel Solnický zaznamenávají Mikulášovu povahu takto: „...*Stínem této*

---

²⁹ Radek Fukala, Tvorkovští z Kravař, in: Lumír Dokoupil (ed.), *Biografický slovník Slezska a severní Moravy 9*, Ostrava: Ostravská univerzita 1997, s. 111.

³⁰ Dnes jsou Kravaře městem sousedícím s obcí Štítina.

³¹ Viz Fukala (pozn. 27), s. 113.

³² Viz Fukala (pozn. 27), s. 113.

³³ Viz Zukal (pozn. 3), s. 345.

³⁴ Jan Hruboš – Pavel Solnický, Tvorkovští z Kravař, in: *Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy*, r. 46 č. 1-2, 2020, s. 34.

³⁵ Viz Fukala (pozn. 27), s. 113.

³⁶ Viz Zukal (pozn. 3), s. 345.

*osobnosti však byla krutost a sklon k násilnostem, což pocítili nejen poddaní, nýbrž také členové nejbližší rodiny. Jak je možno pozorovat rovněž v případě dalších generací rodu, jednalo se pravděpodobně o neblahou rodinnou anamnézu...*³⁷ Rovněž Mikulášův syn Pertold se zřejmě potýkal s rodovou agresí, když krutě zabil svého poddaného ovčáka Stanislava Kolarta.³⁸

Josef Zúkal Mikuláše Tvorkovského z Kravař považuje za autora renesančních přestaveb zámku, které roku 1540 započal Jindřich Šíp. Mimo jiné zmiňuje i Mikulášovu stavební realizaci dřevěného kostela v Pusté Polomi roku 1576,³⁹ na jehož místě dnes stojí zděný kostel sv. Martina.

Mikuláš zemřel 3 roky po svému bratru Jiřikovi, po němž převzal i úřad nejvyššího komorníka. Celkem zplodil šest dětí, z toho čtyři syny, z nichž Milota zemřel ještě před svým otcem, Pertold zdědil po strýci Raduň a po otci Suché Lazce, Jan Konstantin vyženil Pustou Polom a Janák Karel získal Štítinu.⁴⁰ Poslední z nich se oženil roku 1600 s Annou z Vrbna, v průběhu let jej ale úřady shledaly chorobomyslným a roku 1610 tak spravovala statek jeho manželka. Když 1612 zemřela, zdědil Štítinu jejich syn Mikuláš Hynek.⁴¹

---

³⁷ Viz Hruboš – Solnický (pozn. 32), s. 34.

³⁸ Ibidem, s. 34.

³⁹ Viz Zúkal (pozn. 3), s. 347.

⁴⁰ Viz Zúkal (pozn. 3), s. 349.

⁴¹ Ibidem, s. 349.

4 Zámek Štítina

4.1 Stavební vývoj

Oblast, v níž se objekt nacházel, zůstala do dnešní doby nezastavěná. Díky tomu lze získat alespoň částečnou půdorysnou představu. Dispozici objektu dokreslují pozůstatky obranného valu. Zámek stával v místě meandru řeky Opavy.

Tvrz, označována jako vodní, plnila pevnostní funkci od počátku své existence až do konce Třicetileté války, ještě roku 1645 se zde zdržovala císařská vojska.⁴² Od středověku byla obehnaná příkopem a obklopena rybníky, jeden z nich, ležící severně od tvrze, existoval ještě v roce 1652 pod názvem Suchý.⁴³ Pokud bychom se porozhlédli po jiných tvrzích stejného charakteru, obdobná situace byla i v nedalekých Litultovicích. Zdejší tvrz, později také přestavěna na zámek, byla obehnaná vodními příkopy a rybníky, jak tomu bylo i u štítnské tvrze. V případě Litultovic se jednalo o objekt s ochrannými věžemi v nárožích. Kromě Litultovic a Štítiny se nacházela další vodní tvrz i ve Velké Polomi. Byla vystavěna někdy ve druhé polovině 15. století. Původní 4křídla vodní tvrz se sýpkou byla přestavěna kolem roku 1573.⁴⁴ Zatímco Štítina zanikla zcela a velkopolská tvrz se dochovala ve zřícenině, ta litultovická dnes tvoří jádro renesančního zámku ze druhé poloviny 16. století.

Štítnská tvrz je zmiňována v pramenech od 14. století v souvislosti s rodem Benešoviců,⁴⁵ bohužel prameny neinformují o její soudobé architektuře. Podle trojice badatelů Pavla Kouřila, Dalibora Prixe a Martina Wihody byla středověká gotická pevnost založena na obdélném půdoryse.⁴⁶ Tato myšlenka se nabízí i za předpokladu, že starší gotické budovy a její části se etablovaly do jednotlivých křídel pozdějšího zámku. Bohužel gotické části byly prokázány pouze ve východním a jižním křídlem. Hlavní průjezd na nádvoří se vyskytoval po pravé straně, v průjezdu byla padací brána.⁴⁷ Průčelí se mírně lámalo ve dvou třetinách hmoty na jihovýchodě. Tento prvek se projevil i na pozdějších přestavbách. I na pozdějších fotografiích je patrné zalomení průčelí v partii vjezdu. Pod přízemím se nacházel původní trojprostorový gotický sklep.⁴⁸ Mírné zalomení gotické části se později propsalo později do

---

⁴² Viz Spurný (pozn. 5), s. 239.

⁴³ Viz Zúkal (pozn. 3), s. 349.

⁴⁴ Tvrz ve Velké Polomi, Národní památkový ústav: památkový katalog <https://www.pamatkovykatalog.cz/tvrz-7785176> vyhledáno 25. 11. 2022

⁴⁵ Viz Haničák (pozn. 10), s. 360.

⁴⁶ Viz Kouřil – Prix – Wihoda (pozn. 7), s. 350.

⁴⁷ Ibidem, s. 350.

⁴⁸ Ibidem, s. 350.

renesančního průčelí. Na přízemí navazovalo první patro, jednotlivé pokoje v něm byly přístupné z pavlače na nádvoří straně.⁴⁹

4.2 Přestavby zámku ve druhé polovině 16. století

Přestavby zámku od druhé poloviny 16. století proměnily původní vodní tvrz v trojkřídlý renesanční objekt. Bohužel, o stavebním vývoji do 17. století prameny neinformují. Badatelé se i mírně rozcházejí v názorech na iniciátory přestavby. Hlavní východní křídlo s průjezdem do nádvoří bylo dvakrát mírně zalomené a vytvořilo tak jemné konvexní vyduť. Josef Zukal se přiklání k tomu, že tvrz na moderní zámek proměnil Mikuláš Tvorkovský z Kravař, ale že pouze navázal na dřívější přestavby Jindřicha Šípa.⁵⁰ Taktéž kolektiv badatelů v čele s Františkem Spurným se přiklání k osobnosti Mikuláše Tvorkovského z Kravař, stejně jako Erich Ševčík.⁵¹ Hypotézu rovněž sdílí i František Spurný.⁵² O dřívějších majitelích, Jindřichu Šípu či Ferdinandu starším z Kynšperka zase uvažuje Ondřej Haničák.⁵³

Z původní gotické stavby vznikl trojkřídlý renesanční zámek, nadále si však zanechal vysokou obranyschopnost, kromě rybníku a vodního příkopu byl souběžně chráněn i ochranným valem, jehož pozůstatky lze vidět dodnes. Ve druhé polovině 16. století zámek sestával ze tří křídel, z nichž východní bylo s hlavním vjezdem.

Do průjezdu, klenutého valenou renesanční hřebínkovou klenbou,⁵⁴ ústil most přes příkop. Lze předpokládat, že renesanční průjezd byl vybudován v místě původního vjezdu do gotické tvrze. Vedle průjezdu z jižní strany probíhal vstupní portál pro pěší. Podle Pavla Kouřila, Dalibora Prixe a Martina Wihody bylo ostění brány armováno kvádrováním kameny a cihlami, a ve zbytku plochy průčelí zdobené sgrafitovou bosáží.⁵⁵ Jedna z prokazatelně gotických částí se zachovala ve východním křídle zámku, další ze středověkých staveb se zřejmě etablovaly i do zbylých křídel, dnes už ale nelze prokázat, v jakých místech tomu tak bylo.⁵⁶ Všechna tři křídla měla v renesanci stejnou výšku a byla dělená na přízemí, patro a podstřešní polopatro. Hlavní, východní, bylo dvakrát zalomené, takže v místě průjezdu mírně předstupovalo. Na jeho jižní straně se nacházely v jádru gotické sklepy, druhotně zaklenuty valenou cihlovou klenbou.⁵⁷

---

⁴⁹ Ibidem, s. 350.

⁵⁰ Viz Zukal (pozn. 14), s. 347.

⁵¹ Erich Ševčík, *Štítina a její osobnosti*, Štítina 2002.

⁵² Viz Spurný (pozn. 40), s. 239.

⁵³ Viz Haničák (pozn. 10), s. 360.

⁵⁴ Viz Kouřil – Prix – Wihoda, (pozn. 7), s. 347.

⁵⁵ Ibidem, s. 347.

⁵⁶ Ibidem, s. 350.

⁵⁷ Ibidem, s. 350.

Podkrovní polopatro osvětlovala kruhová renesanční okna, ta se dochovala ještě po klasicistní přestavbě, ale později zanikla. Všechna renesanční okna v přízemí a patře rovněž podlehla přestavbám v 18. století. Okenní otvory byly zvýšeny a nahrazeny novými obdélnými okenními otvory. Při srovnání veduty ze 17. století s akvarelem od Franze Biely z roku 1814 lze pouze odhadovat, že klasicistní okna měla stejné umístění jako renesanční. Nad polopatrem byla umístěna korunní římsa, na kterou navazovala atika s cimbuřím.

Další prvek, který přinesla přestavba druhé ve druhé polovině 16. století, byla dřevěná pavlač s vyřezávanými sloupky⁵⁸ v patrech křídel na nádvorní straně.⁵⁹ Nahradila tak v některých místech původní středověkou pavlač. Její funkce byla s největší pravděpodobností zpřístupnění jednotlivých pokojů v patře.

Podle Petra Vojtala došlo v přestavbě ze druhé poloviny 16. století k aplikaci cimbuří a výzdobě fasády sgrafitem ve tvaru tzv. psaníčka.⁶⁰ K této hypotéze se přiklání i Pavel Kouřil, Dalibor Prix a Martin Wihoda. Aplikace cimbuří, byť jen například z estetických důvodů, by odkazovalo na obrannou funkci objektu i přes moderní renesanční přestavbu.

Nejstarší vyobrazení zámku známe z veduty z let 1668 – 1669 [33]. Sloužila jako grafické doplnění spisu o sporu mezi zemským právem knížectví Opavského a tehdejším majitelem Štítiny Janem z Bocku. Z perokresby nelze vyčíst vzhled přízemí kvůli zakreslené vegetaci. Z ní vyrůstá 4křídlý zámek uzavřené dispozice. Čelní pohled na severní křídlo vyobrazuje první poschodí s obdélnými okny, nad nimiž jsou patrné nadokenní římsy. Mezi severním a východním křídlem autor perokresby zakreslil armování kvádry v nároží. Nad soustavou obdélných oken je ještě polopatro se snad kruhovými okny. Hranolový objekt je zakončen korunní římsou nesoucí atiku s jednotlivými stínkami cimbuří.

Bohužel veduta není nejspolehlivější zdroj vizualizace stavby. Minimálně víme, že zámek měl pouze tři křídla, ne čtyři, jak zde zakresleno, protože čtvrté křídlo bylo dostavěno až posléze, navíc nedosahovalo stejné výšky, jedná se však o první dosud známe vyobrazení objektu, byť pouze za účelem rozkreslení terénu a ne dokumentaci stavby. Na vedutě není viditelná ani zámecká kaple sv. Máří Magdalény, i přesto se jedná o významný doklad existence a opravdu přibližné dispozice zámeckého objektu.

---

⁵⁸ Petra Mašitová, Ještě jednou rod bruntálský z Vrba, tentokrát na Štítině, *Sborník bruntálského muzea*, 2012, s. 12.

⁵⁹ Viz Plaček (pozn. 8), s. 182–185.

⁶⁰ Viz Vojtal (pozn. 6), s. 28–30.

4.3 Mladší přestavby zámku

Poslední z rodu Tvorkovských z Kravař, Mikuláš Hynek, prodal Štítinu Karlu Mošnovskému. Za jeho držení, když se roku 1642 švédská vojska několikrát objevila v Opavě a pustošila zemi na levém břehu Opavice, operovala na Štítině císařská vojska.⁶¹

Podle Františka Spurného měl hlavní úpravy zámku po renesanční fázi na svědomí Jan z Bocku a Burgvic, který koupil Štítinu a další panství roku 1649 od Karla Mošovského.⁶² V jeho pozůstalosti se v jako jediném dostupném pramenu zmiňuje, že na nádvoří zámku stávala kašna.⁶³

Jan z Bocku podle něj nechal odstranit cimbuří a plochou střechu nahradil sedlovou, navíc také odstranil většinu vnějších obranných prvků.⁶⁴ Podle popisu z roku 1691 už je zámek kryt šindelem, v přízemí se vyskytují hospodářské místnosti včetně stájí a v prvním patře pokoje včetně malé kaple.⁶⁵ Po smrti Jana z Bocku i jeho syna Arnošta Ferdinanda připadla Štítina Arnoštově manželce, Johaně Terezii Leopoldině z rodu Bruntálských z Vrbna.⁶⁶

Arnošt Ferdinand zemřel v roce 1689 a z toho samého roku pochází i nejstarší dochovaný inventář zámku⁶⁷, v němž se uvádí, že kamenný vyzděný zámek pod šindelem⁶⁸ soustřeďoval budovy kolem čtyřstranného nádvoří. Objekt byl obklopen vodním příkopem a valem. Do nádvoří se vjíždělo skrze zaklenutý průjezd vydlážděný říčními kameny a vstupovalo malou brankou. V přízemí zprava byla nejprve místnost, kterou se dalo dále pokračovat do sklepa či do další světnice, z ní se pak dalo jít přes komoru do další velké světnice osvětlené čtyřmi okny. Z místnosti vedly jedny dveře do nádvoří a druhé do sklepa. Od průjezdu vlevo pak byly hospodářské místnosti, nejprve maštal a u ní komora, mandlovna a kuchyň. Vedle kuchyně měli pekárnu, za ní pak čeledník.⁶⁹ Za ním začínala zeď západního křídla zámku. Do prvního patra se vstupovalo buď po vyzděném schodišti nebo dřevěným schodištěm vedoucím na pavlač. Pavlač obíhala kolem třech stran nádvoří. Zleva se nacházela menší místnost na uložení věcí, z ní se šlo přes komoru do světnice se třemi okny. Pak následovala ještě jedna světnice a jídelna. Sklepy se dělily na sedm „pivnic“ a jedno vězení pro poddané.⁷⁰

---

⁶¹ Viz Zukal (pozn. 3), s. 357.

⁶² Viz Spurný (pozn. 5), 239.

⁶³ Radek Malohlava, *Paměti štítiny 1282-1938, díl I., Gruss aus Stettin*,

⁶⁴ *Ibidem*, 239.

⁶⁵ František Spurný a kol., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2, severní Morava*, Praha 1983, s. 239–240 (239).

⁶⁶ Viz Mašitová (pozn. 56), s. 12.

⁶⁷ *Ibidem*, s. 12–15.

⁶⁸ Viz Zukal (pozn. 3), s. 363.

⁶⁹ Čeledník sestával ze síňky, kuchyně a čelední jizby

⁷⁰ Viz Mašitová (pozn. 56), s. 12.

Z inventáře víme, že zámecký komplex už byl v té době uzavřený ze všech stran. Je zde popsána jakási zeď, jež byla rozčleněna pouze čtyřmi okenními a dvěma dveřními otvory.⁷¹ Na kolik je totožná sestava místností s rozložením ve druhé polovině 16. století se dnes můžeme pouze domnívat, nicméně Petra Mašitová se uvádí, že zámek byl ve své době plnohodnotným obytným a zároveň reprezentativním sídlem.

Rod Bocků držel štítinské panství do roku 1755, poté přešlo do vlastnictví Ignáce Dominika Chorynského z Ledské.⁷² Majitel štítinského panství neviděl v zámku dostatečný komfort pro jeho osobu a rozhodl se umístit své sídlo do Velkých Hoštic.⁷³ V roce 1785 zakládá Ignác Dominik Chorynský na Štítině pivovar.⁷⁴ Historie vaření piva na Štítině je starší, už roku 1612 se zmiňuje v pramenech v souvislosti s předávacími deskami Anny Bruntálské z Vrba a vařilo se zde až do roku 1912. Chorynského dcera Marie Anna statek prodala v roce 1806 Karlovi a Františku, bratřím Čejkům z Badenfeldu.

Z roku 1814 pochází akvarel *Pohled na zámek ve Štítině* od autora Franze Biely [35], jenž mimo jiné vyobrazuje i kousek pivovaru. Zámek autor zachycuje z jihovýchodní strany, je zde tedy patrné i mírné vydutí východního křídla. V prvním plánu obrazu se vyskytuje i zařízení k zásobování zámku užitkovou vodou. Pokud porovnáme akvarel s vedutou ze 17. století, můžeme vidět, jak se stavba měnila v průběhu dalších rekonstrukcí. Armování kvádry v nárožích stavby zmizelo, vnější fasádu traktují vertikálně pilastry podepírající kordonovou římsu vymežující partii polopatra, s šambránami okolo obdélných, zde již zvětšených oken v sedmi osách na průčelí jižního křídla. V partii soklu je viditelná snad pásová bosáž. Cimbuří a plochou střechu nahradila střecha valbová. Vidíme, že v roce 1814 v polopatre přetrvávají kruhová okna, čtvercovými byla nahrazena zřejmě až v mladších letech.

Od 18. století sloužil zámek spíše hospodářským účelům, ve druhé polovině 18. věku zbyl přímo zde zřízen pivovar včetně provozovny. Od Františkova syna, Arnošta Oty z Badenfeldu, Štítinu s Dvořiskem roku 1837 odkoupil řád Německých rytířů,⁷⁵ a ti jej drželi až do pozemkové reformy roku 1925, kdy připadl do soukromého vlastnictví. Z roku 1870 jsou také dochovány plány na stavbu pivovaru ve Štítině jejichž autor podepsaný jako Weisinger provedl půdorysné zakreslení přízemí [46], prvního patra [47] a řezu budovy [48]. Při porovnání půdorysu s popisem rozložení místností ze 17. století, vidíme zde že pokoje v jižním křídle byly druhotně přepříčkovány. Při popisu od jihovýchodního nároží je sled místností, z nichž první je

---

⁷¹ Ibidem, s. 12.

⁷² Ladislav Hosák, *Historický místopis země Moravskoslezské VII, Opavský kraj*, Praha 1937, s.749.

⁷³ Viz Malohlava (pozn. 61), s. 317.

⁷⁴ Ibidem, s. 317.

⁷⁵ Ibidem, s. 749.

označená jako *Zimmer*, tedy pokoj, osvětlený jedním okenním otvorem, dále kuchyň s jakousi předsíní, další pokoj, za ním ještě jeden menší s poznámkou o sklepu pod ním, a následuje další malá kuchyň s předsíní. Ve východním křídle směrem od jihovýchodního nároží je sled místností následovný: velká místnost nazvaná koňská stáj, za ní je schodiště, dále pak hlavní vjezd do nádvoří, za ním dva pokoje, z nichž první má opět pod sebou sklep. Za hlavním průjezdem na nádvoří straně je pak menší místnost, patrně vestibul a dvě menší předsíně po stranách. V severním křídle od východu je malá kuchyň, vedle ní malá místnost, za nimi následuje spižárna, kolem ní dvě schodiště a jedna větší podsklepená místnost, za níž byla místnost označená jako *Malz Darre*, čili místnost se sladovými peci. Téměř celé západní křídlo pak tvoří velká místnost na vaření piva. V prvním patře nalevo od schodiště je nejprve místnost pojmenovaná jako *Depositorium* a následuje jedna velká zabírající celé jižní křídlo, která sloužila jako sýpka. Vpravo od schodiště následují za sebou tři pokoje, na něž navazuje ze severního křídla tzv. *Malzboden*, volně přeložená jako sladovnická podlaha – prostor, kde se nechávalo naklíčit obilí a za ní ještě jedna místnost označená jako *Welk-boden*.

Na litografii vzniklé po roce 1890 podle kresebného návrhu Karla Staepfera⁷⁶ [36] je vyobrazeno průčelí zámku. Vidíme, že přístup k němu už není determinován mostem, ale že bylo možné přijít po náspu. Hlavní průjezd už není půlkruhově zaklenut, ale je pravoúhlý, branka pro pěší zůstala. Lze také vidět proměnu oken v podstřešním polopatře z kruhových na čtvercová. Radek Malohlava ve své knize *Paměti štítinské, díl II, historie domů*⁷⁷ zmiňuje, že podle štítinských pamětníků vedla ze zámku do kaple podzemní chodba, jenž byla ještě před rokem 1940 přístupná.

Od 20. let 20. století se v objektu nacházela Sokolovna, byla přistavěna klubovna a divadelní sál. Mezi 30. a 40. lety 20. století sloužil jako kasárny či nemocnice. Z roku 1933 existuje kupní smlouva, podle níž objekt od tohoto roku vlastnili manželé Vrbovi. Manžel František Vrba roku 1945 žádal o dotaci na válkou poničený objekt, v němž se v té době nacházela kromě jeho vlastního bytu i obecná škola, hostinec či sál pro veřejné účely.⁷⁸ Z tohoto pramenu lze soudit, že objekt byl kromě soukromého bydlení využit pro potřeby obce. Jeho vlastník jej pronajímal pro veřejné život v obci. Od 60. let sloužil zámek i jako sýpka pro JZD. Jméno Vrbových se objevuje i v roce 1971 v souvislosti se stavebním povolením kvůli adaptaci garáže pro soukromé potřeby.⁷⁹

---

⁷⁶ Viz Kouřil – Prix – Wihoda (pozn. 7), s. 351.

⁷⁷ Radek Malohlava, *Paměti štítinské 1282-1938, díl II., Historie domů*, Štítina 2022, s. 16–19.

⁷⁸ Soukromý archiv Radek Malohlava

⁷⁹ Ibidem.

Roku 1972 byla tvrz předběžně vybrána k zápisu do nemovitých kulturních památek, k čemuž ale v nadcházejících letech nedošlo.⁸⁰ V roce 1975 podalo zastupitelstvo obce Štítina žádost o přidělení finanční částky na odkoupení „starého pivovaru“, tj. štítinského zámku, který měl posléze plnit funkci obecního centra. Nacházel by se zde společenský sál a klubovny mládeže. Žadatelé zmiňují, že stávající majitelé se pro své stáří nemohou o zámek starat. Ve své závěrečné fázi se zámek postupně proměnil v zemědělské skladiště. Za účelem revitalizace budovy starého pivovaru vznikla roku 1979 i studie, ve které je zakreslen mimo jiné taneční sál s předsálím a přísálím v prvním patře. V přízemí měly vzniknout prostory kulturního sálu, jeviště a šaten. Kvůli zanedbané péči se roku 1982 zřítla část střechy.

V zápisu schůze ve věci starého pivovaru roku 1983⁸¹ je uvedeno, že přizvaný architekt navrhl nechat zapsat objekt do seznamu kulturních památek. Snahu o zapsání zámku do seznamu kulturních památek měli především obyvatelé Štítiny. Roku 1985 obdržel deník Rudé právo dopis, v němž pisatel žádal prošetření a zviditelnění kauzy zámek Štítina, neboť se začalo uvažovat o jeho stržení. Autor textu navrhoval využít zámek pro komerční účely. Deník následně žádal státní útvar o prošetření. Z vedení Krajského ústavu památkové péče a ochrany přírody Severomoravského kraje v Ostravě přišlo vyjádření, že s ohledem na krajně havarijní stav nemovitosti je návrh na zachování objektu jako kulturní památku nerealizovatelný.⁸² Jelikož nedošlo k zápisu do seznamu kulturních památek, nemohl národní výbor obce čerpat z dotací pro kulturní památky, nedošlo tedy ani k žádné rekonstrukci, naopak bylo rozhodnuto o demolici a následnému vystavění parkoviště na uvolněné parcele.

O tři roky později přišel opět do redakce dopis od jednoho z místních obyvatel, ve kterém žádal pomoc při záchraně této hodnotné stavby. Redakce následně poslala fotokopii dopisu Krajskému středisku památkové péče a ochrany přírody v Ostravě. Ještě téhož roku bylo zahájeno řízení ve věci zápisu objektu mezi kulturní památky. Vedoucí odborného úseku ministerstva kultury v dopise národnímu výboru obce Štítina upozorňoval na povinnost hlášení veškerých úprav na objektu, dokud se záležitost neprošetří. V Odpovědi na jeho dopis stálo, že objekt byl již zdemolován. V roce 1988 historie tvrze a posléze hradu a zámku končí demolicí stavby. Objekt byl srovnán se zemí bez provedení stavebně-historického průzkumu.

Okolnosti, za jakých byl zámek zbourán, jsou přinejmenším pochybné. Po prvotních snahách o rekonstrukci a využití objektu pro společenské účely, několikaletým snahám o

---

⁸⁰ Štítina, pozůstatky tvrze, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, kat. č. 1000123725.

⁸¹ Viz Malohlava (pozn. 72).

⁸² Ibidem.

revitalizaci byla demolice odsouhlasena a provedena v řádu několika týdnů zrovna v době, kdy byl na ministerstvu kultury podán návrh o zařazení objektu mezi kulturní památky.

Po demolici a odklizení sutin zůstala parcela nevyužitá. V roce 1995 byl znovu otevřen plán zapsání parcely do seznamu kulturních památek, opět na popud místního, když jeden z majitelů pozemků začal provádět stavební práce. 1. června 1995 prohlásilo ministerstvo kultury parcelu za kulturní památku s tím, že se jedná o významnou archeologickou lokalitu se zbytky tvrže, sklepními prostory a pozůstatky fortifikací. Proti tomuto rozhodnutí se jeden z vlastníků odvolal a pro nedodržení správnosti řízení uspěl při napadení rozhodnutí prohlášení za kulturní památku.⁸³ Aktuálně platí rozhodnutí ministerstva kultury z 24. února 2012, které prohlašuje pozemky parc. č. 4, 5, 472/3 a st. parc č. 33 (pozůstatky tvrže) k. ú. Štítina, obec Štítina, okres Opava, Moravskoslezský kraj, za kulturní památku. Předpokládá se dochování sklepních prostor, pozůstatků tvrže a cenné archeologické naleziště. Nicméně majitelé pozemků se rozhodnutí neustále snaží napadat ve snaze využít pozemky pro své soukromé účely. Nynějšímu vedení obce se proto ani nedaří pozemky od soukromých vlastníků odkoupit a situace kolem štítinského zámku zůstává nedořešená. Plocha nikdy nebyla dále zastavěna a jsou na ní viditelné zbytky ochranného valu, kdysi ze severní strany zámku. Nikdy zde nebyl proveden ani řádný archeologický výzkum, který by mohl přinést hodnotné poznatky.

Ze starší substrukce byl přestavěn v renesančním duchu i zámek ve Frýdku-Místku. Zdejší objekt navázal na starší gotický hrad.⁸⁴ Trojkřídle dispozice byl i zámek ve Štáblovicích ze 16. století, druhotně upravený v 18. a 19. století. Rod Tvorkovských z Kravař se objevuje rovněž na jiném zámku nedaleko Štítiny, a to v Dobroslavicích. Zdejší původní tvrz byl v držení Václava Tvorkovského z Kravař a následně jeho synů, v 50. a 60. letech 17. století. Když Dobroslavice získal roku 1564 Štěpán z Vrbna, přestavěna a upravena v renesanční zámek, neboť od roku 1592 se objekt v pramenech označuje jako zámek.⁸⁵ Kromě Štítiny vlastnili Tvorkovští z Kravař také Hrabyni. Otec Mikuláše, Jiří Tvorkovský z Tvorkova ji odkoupil od Jindřicha Šípa z Bránice. Zdejší území se připomíná od roku 1377 jako součást opavského vévodství. Hrabynská původní tvrz byla podle jedné z vedut jednolodním jednopatrovým objekt obdélného půdorysu. Zaniklá tvrz mohla být etablována do mladšího zámku. Podle jedné z hypotéz by se také tvrz mohla stát součástí oranžerie zámku⁸⁶, neboť při rozborech zdiva bylo

---

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Zámek ve Frýdku-Místku, *Národní památkový ústav: památkový katalog*, <https://www.pamatkovykatalog.cz/zamek-12791978>, vyhledáno 27. 11. 2022.

⁸⁵ František Musil – Miroslav Plaček – Jiří Úlovec, *Zaniklé hrady, zámky a tvrže Čech, Moravy a Slezska po roce 1945*, Praha 2005, s. 61–63.

⁸⁶ Ibidem, s. 111–114.

zjištěno, že v sobě ukrývá části z renesančního období. Později byla oranžerie přebudována na sýpku, podobně jako štítinský objekt. Renesanční tvrz stála původně i v Karlovci, dnes již zaniklé obci na Bruntálsku. O podobě stavby neexistují v 16. století neexistují prameny, po roce 1640 byla přebudována na dvoukřídlý pozdně renesanční zámek.⁸⁷ Stejně jako Štítinská stavba, velkolepým fortifikačním systémem disponoval i zámek v Městu Albrechtice.⁸⁸ Původní tvrz, v 16. století přebudována na 4křídlý renesanční zámek, disponovala dvěma kruhovými vodními příkopy a ochranným valem okolo objektu. Na valu se nacházel i zděný prstenec. Renesanční přestavby měl pravděpodobně na starosti rod Supů z Fulštějna.⁸⁹

---

⁸⁷ Ibidem, s. 136–138.

⁸⁸ Ibidem, s. 203–206.

⁸⁹ Ibidem, s. 203–206.

5 Kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině

5.1 Stavební vývoj

Kapli sv. Máří Magdalény míjí všichni jedoucí ze Štítiny do Kravař. Na konci obce, na malé vyvýšenině, stojí obklopena lípami. Na rozdíl od zdevastovaného zámku byla kapli věnována patřičná péče a do dnešních let je hodnotnou památkou obce. Svou půdorysnou dispozicí se jedná o ojedinělý druh stavby. Centrální půdorys byl využíván zejména pro kaple se sepulkrálním či memoriálním účelem. I zde se jedná o kapli, pod jejíž podlahou lze nalézt místnost sloužící ve svých dobách jako rodová hrobka, ačkoli centrální půdorys stavby není statický na půdorysu čtverce či kruhu, ale na půdorysu oválu – protáhlého oktogonu. I když kaple nebyla situována přímo do objektu zámku, s největší pravděpodobností se jednalo pouze o soukromou svatyni, čemuž nasvědčuje i zamýšlení kaple zároveň jako rodovou hrobku. U zámeckých kaplí se běžně setkáváme s objekty zakomponovaných do celku architektury, buď jako samostatná místnost umístěná přímo do objektu či jako boční kaple. Zde je volně stojící kaple mimo stavbu zámku. Díky tomu je možné, že se dochovala do dnešních dní v tak dobrém stavu, neboť zámek se později stal pivovarem a hospodářskou budovou, jakákoli sakrální architektura by mohla utrpět značné škody. I přes nemalý soubor samostatně stojících staveb se jedná patrně o nejstarší příklad volně stojící centrální stavby na moravskoslezském pomezí.

O výstavbě kaple nás prameny bohužel neinformují. Jediný stěžejní bod z doby výstavby dokládá, že v roce 1579 vztyčil sanktusní věžičku na kapli jistý Hanuš Seiler ze slezského Břehu⁹⁰, pověřen a následně vyplacen 30 zlatými Mikulášem Tvorkovským z Kravař. Výstavba zámecké kaple tak s největší pravděpodobností souvisela i s přestavbou tvrze na renesanční zámek. Roku 1621, za Mikuláše Hynka Tvorkovského, došlo k předláždění kaple, kolem roku 1631 k upravení vchodu.⁹¹

Orientovaná kaple vystavěná na půdoryse protáhlého oktogonu se na západě otvírala pětící půlkruhových arkád do krajiny. Arkády byly zaslepeny až druhotně.

Z roku 1631 pak existuje listina, v níž se píše, že Mikuláš Hynek Tvorkovský z Kravař prodává Štítinu, Mokré Lazce, Novosedlice a Trúbky Karlovi Mošovskému pod podmínkou, že bude Mikuláš Hynek pohřben v kostele sv. Máří Magdalény u zámku.⁹² Nepřímo se tak

---

⁹⁰ Dalibor Prix, *Štítina / Opava / Kaple sv. Marie Magdaleny*

⁹¹ Viz Prix (pozn. 71).

⁹² Zemský archiv v Opavě, fond: Slezský stavovský archiv Opava, č. pomůcky 1, inv. č.: 238, sign.: A XXIX-8 dostupné z: Zemský archiv v Opavě, fond: Slezský stavovský archiv, Opava, číslo pomůcky: 1, inventární číslo: 238, signatura: A XXIX-8, . 1631, únor 6., Opava Mikuláš Hynek Tvorkovský sv. pán z Kravař na hradě Štítině a Malých Hořticích p ...

potvrzuje existence krypty, zaklenuté valenou klenbou. Vstup do ní je olemován pískovcem, uprostřed cihlové podlahy. Z této informace lze soudit, že už pravděpodobný stavebník, Mikuláš Tvorkovský z Kravař, zamýšlel kapli sv. Máří Magdalény i jako pohřební kapli pro sebe a svou rodinu. Jeho vnuk, Mikuláš Hynek, toužil být po smrti pochován v kapli, se svými předky, i když Štítinu prodal.

V sanktusní věžičce je zavěšený zvon odlitý roku 1763 Františkem Valentinem Stankem.⁹³

Z roku 1838 existuje nerealizovaný projekt Antona Onderky, ředitele stavební kanceláře řádu německých rytířů, na rekonstrukci kaple. Ve Štítině navrhoval v roce 1827 úpravy předzámčí a novostavbu vinopalny.⁹⁴

Ve 20. století proběhlo několik údržbových prací typu výmalby interiéru a exteriéru či oprava omítek, výměně arkádových dveří, vyspravení střešní krytiny nebo částečné obnovy krovu. Roku 1982 získala kaple své nynější dřevěné dveře v místě nejzápadnější arkády.⁹⁵

Následkem povodně z roku 1997 došlo k podmáčení krypty a zděné konstrukce, obec Štítina proto přistoupila k projektu, který řešil rehabilitace kaple i krypty, v rámci nichž proběhlo i pietní vyzvednutí kosterních pozůstatků a jejich následnému převezení na antropologické pracoviště Moravského zemského muzea v Brně.⁹⁶ Stalo se tomu tak v roce 2003. bylo zjištěno, že v kapli byli pochováni čtyři muži středního v rozmezí 40 – 60 let, dva muži do 40 let, jeden muž do 30 let, jeden muž do 20 let a jedno dítě. Kosterní pozůstatky se naneštěstí ztratily a nikdy nebyly do krypty navraceny, i když současný starosta Štítiny o jejich navrácení stále usiluje.⁹⁷ Podle pramenů jsou zde pochováni Jan František Antonín Bock von Burgwitz, nemanželský syn Jana Bocka Karel Nabělek, syn Antonína Pippera Antonín Pavel s jeho bratrem Františkem Josefem. Josef, František a Barbora, děti správce Františka Gileho a syn Ignáce Schorma. Dále byli v kapli podle pramenů pochováni páter Philip Řehoř, Josef Prokop de Rabstein voják regimentu Esterhazy s otcem Josefem Prokopem de Rabstein, správcem štítinských lesů a děti Leopold a Marie, děti správce Leopolda Irmlera.⁹⁸

Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=F834CA3883A611E187A40025649FEB7> vyhledáno dne 10. 11. 2021

⁹³ Viz Prix (pozn. 71).

⁹⁴ Pavel Zatloukal, *Příběhy z dlouhého století. Architektura let 1750 – 1918 na Moravě a ve Slezsku*, Olomouc 2002, s. 181.

⁹⁵ Viz Prix (pozn. 71).

⁹⁶ O projektu se zmiňují na oficiálních stránkách obce Štítina: <https://www.stitina.cz/kaple/> vyhledáno dne 10. 11. 2021

autorem textu je Mgr. Petra Kainová

⁹⁷ Viz Malohlava (pozn. 61), s. 337.

⁹⁸ Ibidem, s. 337.

V roce 2002 proběhlo restaurování dřevěné kazatelny. Dřevo a polychromie byla zakonzervována.⁹⁹ O čtyři roky později byl opraven krov a proběhlo statické zajištění stavby a rok později proběhl archeologický průzkum pod vstupem do kaple.¹⁰⁰ Mezi nejnovější úpravy patří nátěr dřevěných schodů do kaple a dřevěného schodiště, který proběhl v roce 2017. Kaple je od roku 1958 památkově chráněna.¹⁰¹

5.2 Architektura

Kaple je založena na půdorysu zpodélněné osmiboké centrály, na severovýchodní straně je přistavěna obdélníková sakristie. Střídmý exteriér kaple nechává vyniknout dřevěnému zdobenému mobiliáři uvnitř. Severní a jižní stranu stěny prolamuje osm nízkých lomených oken s profilovanou špaletou, nad vstupním portálem se nachází větší obdélný okenní otvor, nahoře zaoblené okno a sakristii osvětlují dvě menší kruhová okna. Nahoře kapli obíhá profilovaná korunní římsa. Valbové střeše pokryté břidlicovou krytinou dominuje vprostřed umístěná osmiboká sanktusní věžička. Zvenku poměrně strohá architektura v sobě skýtá bohatý interiér, zejména v mobiliáři.

Lod' a presbytář jsou odděleny pouze vyvýšenou podlahou v partii presbytáře. Na hlavním oltáři se původně nacházel obraz sv. Máří Magdalény, ten byl po roce 1700 nahrazen mladším obrazem sv. Máří Magdaleny, která maže Kristovy nohy olejem a otírá je svými vlasy [50]. Úplně chybí vítězný oblouk a interiér tak nabývá sjednoceného charakteru. Pětice arkád, jimiž se kaple původně otevírala do krajiny, je dnes uzavřena druhotně přidanými dvoukřídlými dveřnicemi. Nejzápadnější z nich slouží jako vstupní portál, k němuž vede venkovní třístupňové pískovcové schodiště.

Interiér je vertikálně členěn mohutnými kanelovými pilastry zakončenými robustními hlavicemi, umístěnými v jednotlivých rozích a akcentující tak zalamování stěn polygonálního půdorysu. Nacházejí se uprostřed na podélné severní a jižní stěně. Horizontálně prostor člení kordonová a korunní profilovaná římsa, nad ní interiér uzavírá plochý trémový strop. V severovýchodní a jihovýchodní části stěny jsou prolomeny dva segmentově překlenuté výklenky. Ve východní části v prostoru presbytáře je podlaha mírně vyvýšená, ve zbytku kaple dominuje cihlová dlažba položená v 18. století. Původně renesanční empora v západní části

---

⁹⁹ Štítina, kaple sv. Máří Magdalény, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, kat. č. 1000158831.

¹⁰⁰ Ibidem.

¹⁰¹ Kaple sv. Máří Magdaleny ve Štítině, *Národní památkový ústav: Památkový katalog*, <https://www.pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/kaple-sv-mari-magdaleny-158831> vyhledáno 25. 11. 2022.

byla druhotně doplněna o balustrádu ze závěru 18. století.¹⁰² Emporu nese deset sloupů, ty se dělí na čtyřboký osmiboký dřík, uprostřed přiškrcený prstencem, a čtyřbokou hlavici. Balustrádu obíhají jednotlivé malované obrazy s motivem křížové cesty z přelomu 17. a 18. století. Obrazy pokračují i na stěnách.¹⁰³ Součástí mobiliáře je i dřevěná polygonální kazatelna ze závěru 16. století. Vyřezávaná a polychromovaná a z jedné strany kryta zdí. V jednotlivých nikách jsou vyobrazení církevní otcové. Architektura je plastická, v partii schodů oddělují niky kanelované pilastry a v oblasti kazatelny polosloupky. Ve spodní partii kazatelny jsou jednotlivá pole doplněna o diamantování, polosloupky mezi nikami nasedají na volutu. Pilastry v oblasti schodů se skládají pouze z dříku a hlavice, pod církevními otci jsou jednotlivá pole vyplněna ornamentálním dekorem. Na pilastry a sloupky dosedá kládí s motivem zubořezu v horní partii a s diamantováním nad jednotlivými pilastry a polosloupky. V roce 2002 proběhly na kazatelně restaurátorské práce.

Na severozápadní straně je prolomen segmentově zaklenutý portál vedoucí do sakristie. Ta je klenuta valenou klenbou a prosvětlena malými kruhovými okny. Vchod olemován pískovcem do zděné valeně zaklenuté krypty se nachází přibližně uprostřed cihlové podlahy z 18. století¹⁰⁴, ta je však dnes zcela prázdná.

Původní výmalba se dochovala pouze ve fragmentech [11].

6 Kaple sv. Máří Magdalény v kontextu soudobé architektury

Stavební aktivity na kapli sv. Máří Magdalény nebyly v minulosti příliš dobře dokumentovány. Ještě skromnější je soupis renesančních pramenů odkazující nás k tomuto objektu. Stavba sálového charakteru založená na centrálním zpodélném půdoryse, na východě i západě trojboce uzavřena, je něco, co je v 80. letech 16. století na naše poměry spíše raritou. Mikuláš Tvorkovský z Kravař založil na svých panstvích v 70. letech další dva kostely, v tomto případě dřevěné. Jeden kostel Narození sv. Jana Křtitele v Mokřých Lazcích a další kostel sv. Martina v Pusté Polomi.¹⁰⁵ Bohužel z obou kostelů se nezachoval ani jeden. Situace, kdy pouze štítinská kaple byla zděná a další dva kostely jím postavené byly dřevěné poukazuje na situaci, že Mikuláš štítinskou kapli od začátku zamýšlel jako své rodové pohřebiště.

Pokud chceme srovnávat stavební půdorysnou dispozici kaple, musíme analogii hledat až v Praze, na něčem ne méně významným jako kaple sv. Vojtěcha na Pražském hradě, svého času stávající v průčelí Svatovítské katedrály. Vybudována byla v poslední čtvrtině 16. století a jako

---

¹⁰² Viz Prix (pozn. 79).

¹⁰³ Viz Šefčík (pozn. 49).

¹⁰⁴ Viz Prix (pozn. 71).

¹⁰⁵ Viz Zuka (pozn. 8), s. 347.

jméno architekta je nejčastěji zmiňován Ulrico Aostalli. Že jde o půdorysný útvar více než neobvyklý, potvrzuje i Ivan Prokop Muchka v knize *Architektura renesanční* takto: „*Nejenom v prostředí střední Evropy je pochopitelně velmi pokročilým rysem již samotný půdorys protáhlého desetiúhelníka, řadící kapli k memoriálním stavbám cinquecenta, pro které teoretici zvláště doporučovali centrální dispozice. Oproti klasické koncentrické dispozici jde o útvar protažený, a tedy dynamizovaný, odpovídající již poklasické, manýristické estetice architektury.*“¹⁰⁶ První účetní záznam na obnovení oratoře sv. Vojtěcha pochází z roku 1576.¹⁰⁷ Objekt byl založen na půdoryse desetiúhelníku vepsaného do oválu.

Pokud se poohlédneme za profánními stavbami, ve stejné době vznikl na půdoryse protáhlého oktogonu i pavilon pro Rudolfa II. vybudovaný v bubenčské oboře. Nelze však s jistotou říct, jestli objekt spadal do období závěru 16. století nebo byl vystavěn už ve století 17. Do 18. století stával na ostrově uprostřed rybníka. Tolik v baroku oblíbená zpodélná centrála, později v útvaru oválu, je na naše poměry na konci 16. století velmi ojedinělá. Ovál se v českých zemích poprvé vyskytne v 90. letech 16. století v případě Vlašské kaple v Praze, stavby na půdoryse protáhlého mnohoúhelníka tento později tolik oblíbený tvar, reflektující výdobytky Tridentského koncilu.

K příkladům samostatně stojící centrály lze připojit i čtvercovou hrobku u Šumperka z konce 16. století.¹⁰⁸ Tato hrobka rodu Bukůvků z Bukůvky obsahuje četnou reliéfní výzdobu při vstupním portálu s alegorickými postavami v cviklech. K zástupcům centrálních sakrálních staveb na půdorysu kruhu patří kaple sv. Rocha a sv. Šebestiána ve Fulneku, jež nechal postavit Václav Bruntálský z Vrba kolem roku 1632.¹⁰⁹ Kaple stojí na mírném návrší, na místě dřívějšího hřbitova u kostela sv. Josefa. Před kruhovým prostorem se rozkládá obdélná předsíň, se sedlovou střechou a na ni navazující sanktusní věžičkou. Průčelí dominuje štít, jehož nesou čtyři sdružené pilastry. Na předsíň navazuje hlavní kruhový prostor klenutý kupolí.

Kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině má pozoruhodný sjednocený interiér. V přechodu mezi lodí a presbytářem není žádný vítězný oblouk, jenž by rozdělával prostor. V tomto případě se analogické sakrální stavby nachází v oblasti Hrubého Jeseníku v panství pod správou rodu Bruntálských z Vrba. V nedávné studii, kterou publikovali Hana Dvorská a Dalibor Prix, se této problematice na několika řádcích věnují v textu o kostele Nanebevzetí Panny Marie

---

¹⁰⁶ Ivan Prokop Muchka, *Architektura renesanční*, Praha 2001, s. 68–69.

¹⁰⁷ Viz Muchka (pozn. 79), s. 68–69.

¹⁰⁸ Hana Myslivečková, *Moravská sakrální architektura v letech 1580-1660*, Olomouc 2020. dizertační práce, univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, s. 206.

¹⁰⁹ *Ibidem*, s. 207.

v Andělské Hoře v bruntálském okrese.¹¹⁰ Podobně stavby se sceleným interiérem jsou právě kostel Nanebevzetí Panny Marie v Andělské Hoře, kostel sv. Vavřince v Sobotíně, kostel sv. Michaela v Branné a kostel sv. Jana Křtitele ve Velkých Losinách. Zmíněné kostely disponují sjednoceným interiérem lodi a presbytáře jako u kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině. Zejména pak kostel v Branné je na západě trojboce zakončen, naší kapli se dispozicí přibližuje nejvíce. Zda u jmenovaných staveb hraje nějakou roli i Hanuš Seiler vyskytující se v záznamech ke štítinské kapli, o tom nás prameny bohužel neinformují.¹¹¹ Na panství Štítina se rod Bruntálských z Vrbna dostal, nastalo tomu tak ale až přibližně sto let po výstavbě kaple díky osobnosti Johany Terezií Leopoldinou z rodu Bruntálských z Vrbna, která se provdala za Arnošta Ferdinanda, syna Jana z Bocku. Architektura štítinské kaple je ve všech směrech pozoruhodná a reflektuje problematiku sakrálních staveb probíraných na Tridentském koncilu. Jak se do lidového prostředí českých zemí donesly nejmodernější názorové proudy římskokatolické církve, nás prameny bohužel neinformují.

Jako moravský zajímavý příklad oktogonální architektury lze uvést i kapli sv. Kříže v Holešově, pravděpodobně postavenou podle projektu císařského dvorního architekta Filiberta Lucheseho v první polovině 17. století.¹¹²

Jen o pár let mladší než štítinská kaple je ve Staré Vsi nad Ondřejnicí kostel Narození sv. Jana Křtitele, postavený v 80. letech 16. století.¹¹³ Na tomto příkladu lze vidět moderní ráz štítinské kaple přesahující svou dobu. Kostel ve Staré Vsi je budovaný v goticko-renesančním stylu. I když se v něm mísí gotické prvky s renesanční, zejména jeho exteriér působí převážně goticky. Vedle něj kaple sv. Máří Magdalény posouvá hranice sakrálních staveb k dynamickému půdorysu a sjednocenému interiéru. Kapli sv. Barbory v Bílovci, přestavěná v baroku, tvoří jádro snad z 15. století.¹¹⁴ Objekt je zakončen polygonálním závěrem. Jeho stěny jsou traktovány lizénovými rámci, mezi nimiž jsou umístěna okna klenuta půlkruhovými

---

¹¹⁰ Hana Dvorská – Dalibor Prix, Nanebevzetí Panny Marie v Andělské Hoře (okr. Bruntál) a jeho renesanční podoba, in: Dalibor Prix (ed.) *Pro Arte. Sborník k počtě Ivo Hlobila*, Praha 2002, s. 271–282.

¹¹¹ Ibidem.

¹¹² Kaple sv. Kříže v Holešově, *Národní památkový ústav: Památkový katalog*, <https://pamatkovykatalog.cz/kaple-sv-krize-12910125>, vyhledáno 22. 11. 2022.

¹¹³ Kostel sv. Jana Křtitele ve Staré Vsi nad Ondřejnicí, *Národní památkový ústav: Památkový katalog*, <https://www.pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-jana-krтитеle-13067159>, vyhledáno 25. 11. 2022.

¹¹⁴ Kaple sv. Barbory v Bílovci, *Národní památkový ústav: památkový katalog*, <https://www.pamatkovykatalog.cz/kaple-sv-barbory-12766174>, vyhledáno 27. 11. 2022.

záklenky. Stářím podobná stavba jako kaple sv. Máří Magdalény ve Štítně je hřbitovní kaple sv. Jakuba apoštola v Hradci nad Moravicí.¹¹⁵

Mobiliář kaple je dokladem zdejší lidové řemeslné tvorby. Ještě před několika lety se v Moravskoslezském kraji vyskytoval větší soubor dřevěného polychromovaného mobiliáře kostela, dřevěný kostel Božího Těla v Gutech (část Třince), vystavěný v 60. letech 16. století. Bohužel v roce 2017 podlehl požáru a dnes na jeho místě stojí pouze replika. Vybavení kaple sv. Máří Magdalény je výjimečným příkladem souboru řemeslné lidové produkce 16. a 17. století.

---

¹¹⁵ Kaple sv. Jakuba apoštola v Hradci nad Moravicí, Národní památkový ústav: památkový katalog <https://www.pamatkovykatalog.cz/hrbitovni-kaple-sv-jakuba-apostola-12681069>, vyhledáno 27. 11. 2022.

7 Závěr

Tento příspěvek poskytuje analýzu vývoje pozdně renesanční stavební části štítinského zámku a zámecké kapli sv. Máří Magdalény, snaží se co možná nejvíce přiblížit z hlediska historického i uměleckého. Renesanční architekturu v obci Štítina považují ze soudobého kontextu za velmi unikátní. Během badatelské práce bylo poukázáno na nedostatečné množství pramenů popisující stavbu zámku i kaple ve druhé polovině 16. století. Podrobnější popis zámku přináší převážně až prameny ze 17. století. Pozdně renesanční stavební fáze spadá zejména do vlastnictví panství rodu Tvorkovských z Kravař, konkrétně Mikuláše Tvorkovského z Kravař. Je pravděpodobné, že s přestavbou začali už předešlí majitelé Jindřich Šíp či Ferdinand starší z Kynšperka. Pokud zohledníme historické prameny prezentující Mikuláše Tvorkovského z Kravař sic jako krutého pána svých poddaných, leč velmi ambiciózního muže s velkými državou a významným společenským postavením, je pravděpodobné, že zrovna on má na svědomí významnou stavební počiny na Štítině.

Zámek si ve druhé polovině 16. století i přes svou přetrvávající fortifikaci ponechal moderní ráz a působil tak jako příjemné bydlení pro jeho vlastníky, zároveň jej mohli používat jako pevnost do konce třicetileté války. Analýza pozdně renesanční fáze zámku za situace, že daný objekt je dnes zaniklý, byla poměrně výzva, vyžadující při soupisu informací především notnou dávku představivosti.

Ve druhé polovině 16. století zámek sestával ze tří křídel ve stejné výšce, dělených na přízemí, patro a polopatru. Kolem objektu byl zachován vnější fortifikační systém v podobě ochranného valu a vodní plochou tvořenou rybníky. Východní křídlo sloužilo jako průčelí, bylo ve své hmotě dvakrát zalomené a působilo tak mírně konvexně vyduté. Do objektu se vjíždělo průjezdem v průčelí klenutým valenou klenbou a uzavřeným padací branou. Vedle průjezdu z levé strany probíhal paralelně vstupní portál pro pěší. Ostění průjezdu bylo pravděpodobně lemováno kvádrováním. Pod jižním křídlem se nacházely sklepní prostory. Křídla byla prolomena v přízemí a patře obdélnými okenními otvory a v polopatře pak kruhovými okenními otvory. Nad polopatrem probíhala korunní římsa, na níž navazovala atika s cimbuřím. Patra jednotlivých křídel na nádvoří straně obíhala dřevěná vyřezávaná pavlač, patrně sloužící jako vstup do pokojů. Zámek byl nepochybně dominantou okolí, jak tomu nasvědčuje i veduta ze 17. století. Jak bylo zmíněno ve čtvrté kapitole, vodní tvrže na Opavsku nebyly raritou. Je ovšem pozoruhodné, jak dlouho štítinský objekt vlastnil obranný aparát. Lze předpokládat, že své fortifikační prvky si ponechal i z důvodu pozdější situační dispozici obce jako příhraniční

oblasti po oddělení Pruska. I přes četné přestavby po dlouhou dobu kolem hradu obíhal vodní příkop a val. I přes zohlednění výše podaných informací nelze s jistotou vysledovat veškeré renesanční přestavby, jelikož se lze opřít pouze o prameny ze 17. století. Bližší analýze by zajisté pomohl stavebně-historický průzkum zámku, to je ale bohužel vzhledem k demolici objektu roku 1988 nemožné. Do budoucna lze doufat v archeologický výzkum, který by pomohl získat další informace o této ztracené historické stavbě.

Zámecká kaple sv. Máří Magdalény byla s největší pravděpodobností vybudována jako zámecká pohřební kaple pro Mikuláše Tvorkovského z Kravař a jeho rodinu. V kontextu soudobé architektury se jedná o neobvyklý stavební počín, hlavně co se týče půdorysné dispozice. Kaple byla podrobena komparaci s obdobnými stavbami z přelomu 16. a 17. století na území českých zemí. Pro její půdorysnou dispozici byla srovnána s kaplí sv. Vojtěcha na Pražském hradě, která dnes již bohužel nestojí. Z bližších sakrálních staveb založených na centrálním půdorysu byla zmíněna kaple sv. Rocha a sv. Šebestiána ve Fulneku a pohřební kaple rodu Bukůvků z Bukůvky v Postřelmově u Šumperka. Koncept půdorysné centrální stavby je zastoupen v našem prostředí pouze ojediněle, kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině je unikátní ukázkou tohoto typu stavby, ve všech případech se jedná o sepulkrální architekturu.

Ve sjednocení interiéru byla kaple dána do kontextu s kaplí sv. Barbory v Bílovci či kostely Nanebevzetí Panny Marie v Andělské Hoře v bruntálském okrese, kostelem sv. Vavřince v Sobotíně, kostelem sv. Michaela v Branné a kostelem sv. Jana Křtitele ve Velkých Losinách.

Záchytným bodem pro dataci kaple slouží záznam v pramenech o vztyčení sanktusní věžičky k roku 1579.¹¹⁶ V těchto letech bylo štítinské panství pod správou Mikuláše Tvorkovského z Kravař. Lze tedy předpokládat, že tímto aktem byla stavba dokončena alespoň z exteriéru. Obě stavby tak vznikaly mezi 70. a 90. lety 16. století. Zda Hanuš Seiler, zmiňovaný u kaple sv. Máří Magdalény, znal projekt stavby kaple sv. Vojtěcha, nelze podložit žádnými historickými prameny. Pro typ zámecké kaple je architektura v kontextu soudobé architektury vysoce kvalitním moderním počinem, tím spíše, že byla na malém ne tak významném panství.

---

¹¹⁶ Viz Prix (pozn 71).

Resumé

Bakalářská práce se zaměřuje na přestavby štítinského zámku ve druhé polovině 16. století a výstavbě přidružené zámecké kaple sv. Máří Magdalény v témže věku. Sleduje historii obce Štítina a ní spojenou historii obou objektů až do jejich zániku a současnosti, srovnává architekturu se soudobou sakrální i profánní architekturou Moravskoslezského kraje, zejména pak na Opavsku.

Cílem práce je sumarizace dostupných pramenů a informací o štítinském zámku, kdysi tvrzi, jenž zanikl na konci 80. let 20. století, a usazení architektury kaple do kontextu soudobé architektury.

Summary

The bachelor's thesis focuses on the late renaissance period of the Štítina castle in the end of the 16th century and the architecture of the castle chapel of st. Mary Magdalene at the same edge. The work follows the history of the village Štítina and the connected history of both objects until castle damage and the present, and compares the architecture of the Moravian and Czech Silesian region., especially in the region of the Opava town. The aim of the text is to summarize the information about the Štítina castle and to place the architecture of the chapel in the context of contemporary architecture.

Seznam použité literatury a pramenů:

Literatura:

Hana Dvorská – Dalibor Prix, Nanebevzetí Panny Marie v Andělské Hoře (okr. Bruntál) a jeho renesanční podoba, in: Dalibor Prix (ed.), *Pro Arte. Sborník k poctě Ivo Hlobila*, Praha 2002, s. 271–282.

Radek Fukala, Tvorkovští z Kravař, in: Lumír Dokoupil (ed.), *Biografický slovník Slezska a severní Moravy* 9, Ostrava: Ostravská univerzita 1997, s. 110–119.

Ladislav Hosák, *Historický místopis země Moravskoslezské VII*, Opavský kraj, Praha 1937.

Jan Hruboš – Pavel Solnický, Tvorkovští z Kravař, in: *Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy*, r. 46 č. 1-2, 2020, s. 33–35.

Reginald Kneifer, *Topographie des kaiserl. Königl. Antheil von Schlesien*, Brno 1804.

Alena Königová – Kudělková, *Soupis stavebních památek v Ostravském kraji*, Opava 1953.

Pavel Kouřil – Dalibor Prix – Martin Wihoda, *Hrady českého Slezska*, Brno – Opava 2000.

Jarmila Krčálová, *Centrální stavby české renesance*, Praha 1976.

Radek Malohlava, *Paměti štítinské 1282-1938, díl I. Gruss aus Stettin*, Štítina 2022.

Radek Malohlava, *Paměti štítinské 1282-1938, díl II., Historie domů*, Štítina 2022.

Petra Mašitová, *Ještě jednou rod bruntálských z Vrbna, tentokrát na Štítině*, Sborník bruntálského muzea, 2012, s. 11–22.

Ivan Prokop Muchka, *Architektura renesanční*, Praha 2001.

František Musil – Miroslav Plaček – Jiří Úlovec, *Zaniklé hrady, zámky a tvrze Moravy a Slezska*, Praha 2005.

Hana Myslivečková, *Moravská sakrální architektura v letech 1580-1660*, Olomouc 2020. dizertační práce, univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta.

Josef Pilnáček, *Rody starého Slezska I.-V.*, Brno 1994-1998.

Vincenc Prasek, *Vlastivěda Slezská II. historická topografie země Opavské*, Opava 1889.

Vincenc Prasek, *Vlastivěda Slezská. Díl III. část I, Dějiny kraje Holasovského čili Opavského*, Opava 1891.

František Spurný a kol. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2, severní Morava*, Praha 1983.

Jiří Stibor, *Genealogie pánů z Tvorkova I. a II.*, ČSIZM 53, 2004, s. 18., 42 a 193–210.

Erich Ševčík, *Štítina a její osobnosti*, Štítina 2002.

Pavel Šopák (ed.), *Město – zámek – krajina. Kulturní krajina českého Slezska od středověku po první světovou válku. Slezsko: Lidé a země II.*, Opava 2012.

Pavel Šopák (ed.), *Paměť Slezska. Památky a paměťové instituce českého Slezska v 16. až 19. století. Slezsko: Lidé a země II*, Opava 2011.

Petr Vojtal, *Tragédie štítinské tvrze, Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy* 19, č. 1, Opava 1993 s. 28–30.

Gregor Wolný, *Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften. Abtheilung 1, Olmützer Arziöcese. Band 4*, Brno 1862.

Pavel Zatloukal, *Příběhy z dlouhého století. Architektura let 1750 – 1918 na Moravě a ve Slezsku*, Olomouc 2002.

Josef Zukal, *Paměti opavské: črty kulturní a místopisné*, Opava 1912.

Prameny

Zemský archiv v Opavě, fond: Slezský stavovský archiv, Opava, NAD: 1, číslo pomůcky: 1, inventární č.: 238, signatura: A XXIX-8, místo vydání: Opava, datum vydání: 6. 2. 1631

Zemský archiv v Opavě, fond: Němečtí rytíři – ústřední správa velmistrovských statků na Moravě a ve Slezsku, Bruntál, číslo pomůcky: 284, inventární č.: 6426. Plány stavby pivovaru ve Štítině. ||| Něm., 2 listy 66 x 50 a 75 x 49, ručně kolor. Na pap., škála, autor I. Weisinger, časový rozsah: /1870.

Dostupné z:

<https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=294DFD2695A911E19A5E001A9F6005B7>

vyhledáno 2. 11. 2021

Štítina, pozůstatky tvrze, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, kat. č. 1000123725.

Štítina, kaple sv. Máří Magdalény, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, kat. č. 1000158831.

Internetové zdroje

Kaple sv. Kříže v Holešově, *Národní památkový ústav: Památkový katalog*,
<https://pamatkovykatalog.cz/kaple-sv-krize-12910125>,
vyhledáno 22. 11. 2022.

Tvrz ve Velké Polomi, *Národní památkový ústav: památkový katalog*
<https://www.pamatkovykatalog.cz/tvrz-7785176>
vyhledáno 25. 11. 2022

Kostel sv. Jana Křtitele ve Staré Vsi nad Ondřejnicí, *Národní památkový ústav: památkový katalog*
<https://www.pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-jana-krtitele-13067159>,
vyhledáno 25. 11. 2022

Kaple sv. Máří Magdalény ve Štítině, *Národní památkový ústav: Památkový katalog*,
<https://www.pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/kaple-sv-mari-magdaleny-158831>
vyhledáno 25. 11. 2022.

Kaple sv. Barbory v Bílovci, *Národní památkový ústav: památkový katalog*,
<https://www.pamatkovykatalog.cz/kaple-sv-barbory-12766174>
vyhledáno 27. 11. 2022.

Kaple sv. Jakuba apoštola v Hradci nad Moravicí, *Národní památkový ústav: památkový katalog*,
<https://www.pamatkovykatalog.cz/hrbitovni-kaple-sv-jakuba-apostola-12681069>,
vyhledáno 27. 11. 2022.

Zámek ve Frýdku-Místku, *Národní památkový ústav: památkový katalog*,
<https://www.pamatkovykatalog.cz/zamek-12791978>,
vyhledáno 27. 11. 2022.

Seznam obrazové přílohy

Pokud není napsáno jinak, autorem fotografie je Julie Konečná.

1. Štítina – pohled na kapli sv. Máří Magdalény ze západní strany.
2. Štítina – pohled na kapli sv. Máří Magdalény ze severní strany.
3. Štítina – pohled na sakristii kaple sv. Máří Magdalény.
4. Štítina – pohled na kapli sv. Máří Magdalény z východní strany.
5. Štítina – severní stěna kaple sv. Máří Magdalény-
6. Štítina – detail severní stěny kaple sv. Máří Magdalény.
7. Štítina – segmentově zaklenuté nízké okno nad vstupním portálem kaple sv. Máří Magdalény.
8. Štítina – nízké lomené okno kaple sv. Máří Magdalény.
9. Štítina – pohled na presbytář kaple sv. Máří Magdalény.
10. Štítina – pohled na presbytář kaple sv. Máří Magdalény z dřevěné empory.
11. Štítina – vchod do sakristie kaple sv. Máří Magdalény.
12. Štítina – detail kazatelny kaple sv. Máří Magdalény.
13. Štítina – detail interiéru severní stěny kaple sv. Máří Magdalény.
14. Štítina – detail interiéru, pohled na severní stěnu kaple sv. Máří Magdalény.
15. Štítina – pohled z empory na schody kaple sv. Máří Magdalény.
16. Štítina – empora na východní straně kaple sv. Máří Magdalény.
17. Štítina – detail empory kaple sv. Máří Magdalény.
18. Štítina – detail empory kaple sv. Máří Magdalény.
19. Štítina – detail hlavice a dřívku pilastru v interiéru kaple sv. Máří Magdalény.
20. Štítina – detail hlavice pilastru v interiéru kaple sv. Máří Magdalény.
21. Štítina – balustráda empory se dvěma obrazy křížové cesty v kapli sv. Máří Magdalény.

22. Štítina – severovýchodní část kaple sv. Máří Magdalény – pohled na lomené okno a část obrazů s křížovou cestou.
23. Štítina – pohled na kazatelnu kaple sv. Máří Magdalény z empory.
24. Štítina – pohled na segmentově zaklenutou niku v jihovýchodní části kaple sv. Máří Magdalény.
25. Štítina – detail okenního otvoru v sakristii kaple sv. Máří Magdalény.
26. Štítina – detail okenního otvoru v sakristii kaple sv. Máří Magdalény.
27. Štítina – schody vedoucí ze sakristie kaple sv. Máří Magdalény.
28. Štítina – pohled na dlažbu kaple sv. Máří Magdalény.
29. Štítina – vchod do krypty pod kaplí sv. Máří Magdalény.
30. Štítina – pohled na schody vedoucí z krypty pod kaplí sv. Máří Magdalény.
31. Štítina – detail krypty pod kaplí sv. Máří Magdalény.
32. Štítina – detail krypty pod kaplí sv. Máří Magdalény.
33. Štítina – pohled na vesnici a zámek ze severu, 1667 – 1669 zdroj: Zemský archiv v Opavě, fond: Hejtmanský úřad knížectví opavsko - krnovského, Opava, NAD: 96, inventární číslo: 1012, . Štítina - pohled na vesnici (tehdy jménem Troubky) a zámek ze severu, 1669. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě - Veduty [online databáze]. Zemský archiv v Opavě, ©2021, poslední aktualizace: 2020-10-29, [cit. 2021-11-17, 15:41 EST] Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=252295A75AB511E4B12A001167D6B623> vyhledáno 17. 11. 2021
34. Štítina – pohled na zámek a kapli z ptačí perspektivy, zdroj obecní úřad Štítina
35. Štítina – František Biela, 1814 akvarel, převzato z: Petr Vojtal, Tragédie štítinské tvrze, in: *Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy* 19, č. 1, Opava 1993, cit. s. 29.
36. Štítina – pohled na průčelí zámku, po roce 1890, podle kresebného návrhu K. Staepfera, zdroj: obecní úřad Štítina.
37. Štítina – pohled na severní křídlo zámku, zdroj obecní úřad Štítina

38. Štítina – pohled na východní křídlo zámku, zdroj obecní úřad Štítina
39. Štítina – pohled na severní křídlo zámku, zdroj obecní úřad Štítina
40. Štítina – pohled na západní křídlo zámku, zdroj obecní úřad Štítina
41. Štítina – pohled na vstupní průčelí zámku, zdroj obecní úřad Štítina
42. Štítina – půdorysné zaměření s vyznačením nejstarší fáze v úrovni přízemí, převzato z: Pavel Kouřil – Dalibor Prix – Martin Wihoda, *Hrady českého Slezska*, Brno – Opava 2000, cit. s. 348.
43. Štítina – půdorysné zaměření s vyznačením nejstarší fáze v úrovni 1. patra, převzato z: Pavel Kouřil – Dalibor Prix – Martin Wihoda, *Hrady českého Slezska*, Brno – Opava 2000, cit. s. 348.
44. Štítina – stav po roce 1945, převzato z: Státní okresní archiv Opava, fond: Sběrka dokumentačního materiálu Státního okresního archivu Opava, NAD: 1062, číslo pomůcky: 960, inventární číslo: CZ227205010//1062//1/2/1/2/108//4, autor: Solnický Josef (1931 - 2014), . Tvrz – stav v roce 1957 (reprodukce), datum vzniku: 1993. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě - Fotografie [online databáze]. Zemský archiv v Opavě, ©2021, poslední aktualizace: 2021-01-07, [cit. 2021-11-17, 16:31 EST] Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=b81381d12f0042e2b907e25440d97180>
45. Štítina – oblast, kde stával zámek.
Zdroj: Mapy.cz
<https://mapy.cz/letecka?x=18.0104750&y=49.9167268&z=18&source=base&id=171745>
[6](#) vyhledáno 17. 11. 2021
46. Plány stavby pivovaru ve Štítině (přízemí) autor: Wiesinger, 1870, dostupné z: Zemský archiv v Opavě, fond: Němečtí rytíři - ústřední správa velmistrovských statků na Moravě a ve Slezsku, Bruntál, NAD: 137, číslo pomůcky: 284, inventární číslo: 6426, typ mapy: stavební plán, místní označení: Štítina, vydavatel: neuvedeno, autor: Wiesinger. Plány stavby pivovaru ve Štítině.. Datum vzniku: 1870. In: Digitální archiv Zemského archivu v Opavě - Mapy/Plány [online databáze]. Zemský archiv v Opavě, ©2021, poslední aktualizace: 2021-03-02, [cit. 2021-11-21, 18:12 EST] Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=F94A2576A0EA495BA56BD8422A1F2F64>

47. Plány stavby pivovaru ve Štítině (první patro), autor: Wiesinger, 1870
dostupné z: Zemský archiv v Opavě, fond: Němečtí rytíři - ústřední správa
velmistrovských statků na Moravě a ve Slezsku, Bruntál, NAD: 137, číslo pomůcky:
284, inventární číslo: 6426, typ mapy: stavební plán, místní označení: Štítina. vydavatel:
neuvedeno. autor: Wiesinger. Plány stavby pivovaru ve Štítině.. Datum vzniku: 1870. In:
Digitální archiv Zemského archivu v Opavě - Mapy/Plány [online databáze]. Zemský
archiv v Opavě, ©2021, poslední aktualizace: 2021-03-02, [cit. 2021-11-21, 18:12 EST]
Dostupné z:
<https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=F94A2576A0EA495BA56BD8422A1F2F64>
48. Plány stavby pivovaru ve Štítině (řez), autor: Wiesinger, 1870
dostupné z: Zemský archiv v Opavě, fond: Němečtí rytíři - ústřední správa
velmistrovských statků na Moravě a ve Slezsku, Bruntál, NAD: 137, číslo pomůcky:
284, inventární číslo: 6426, typ mapy: stavební plán, místní označení: Štítina. vydavatel:
neuvedeno. autor: Wiesinger. Plány stavby pivovaru ve Štítině.. Datum vzniku: 1870. In:
Digitální archiv Zemského archivu v Opavě - Mapy/Plány [online databáze]. Zemský
archiv v Opavě, ©2021, poslední aktualizace: 2021-03-02, [cit. 2021-11-21, 18:12 EST]
Dostupné z:
<https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=F94A2576A0EA495BA56BD8422A1F2F64>
49. Anton Onderka, Neuskutečněný návrh na kostel sv. Máří Magdalény ve Štítině, 1838,
převzato z: Pavel Zatloukal, *Příběhy z dlouhého století. Architektura let 1750 – 1918 na
Moravě a ve Slezsku*, Olomouc 2002, s. 181.
50. Štítina – kaple sv. Máří Magdalény, pohled na hlavní oltář.

Obrazová příloha

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

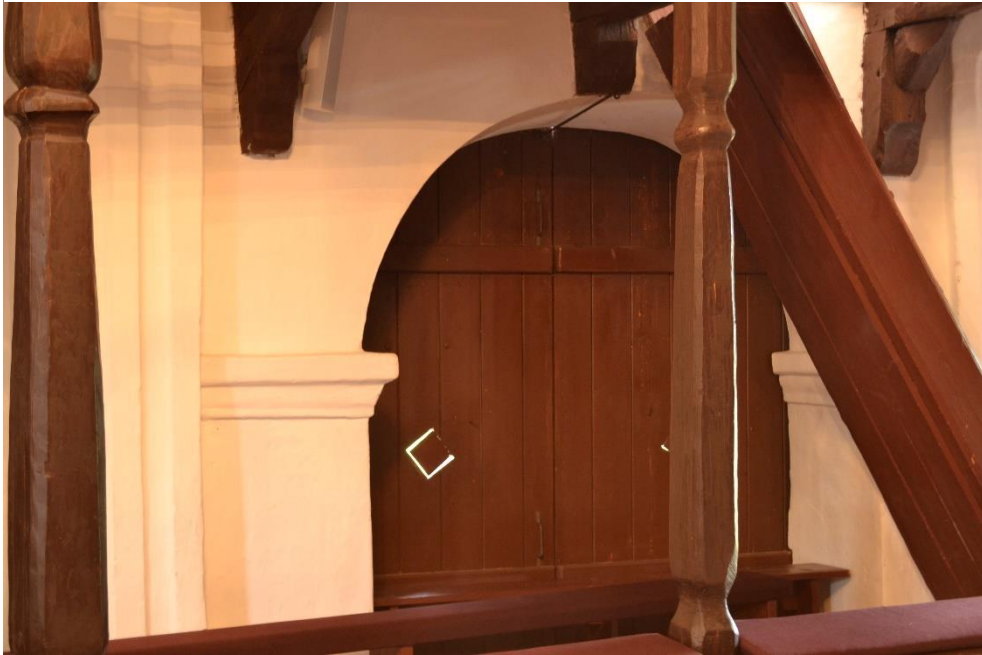
11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

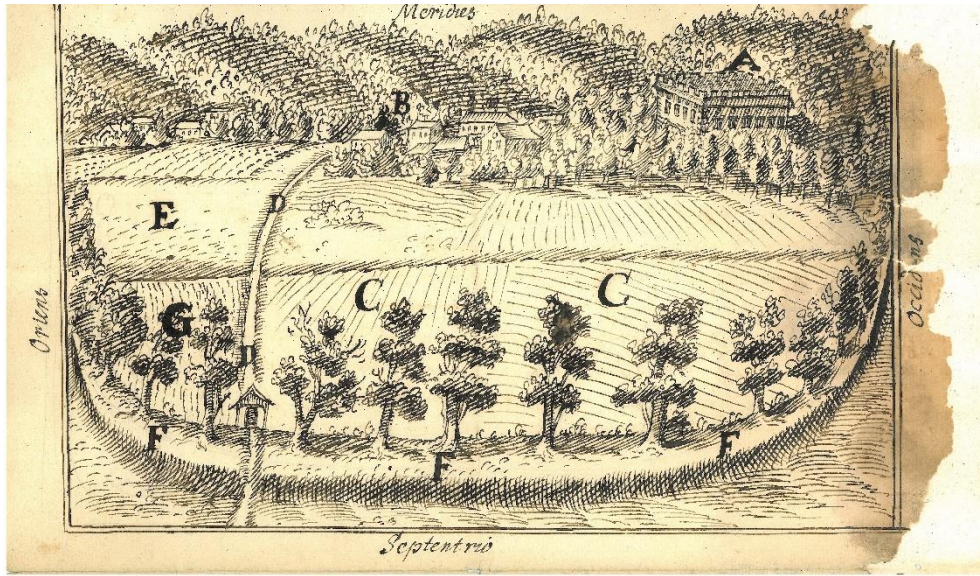
31

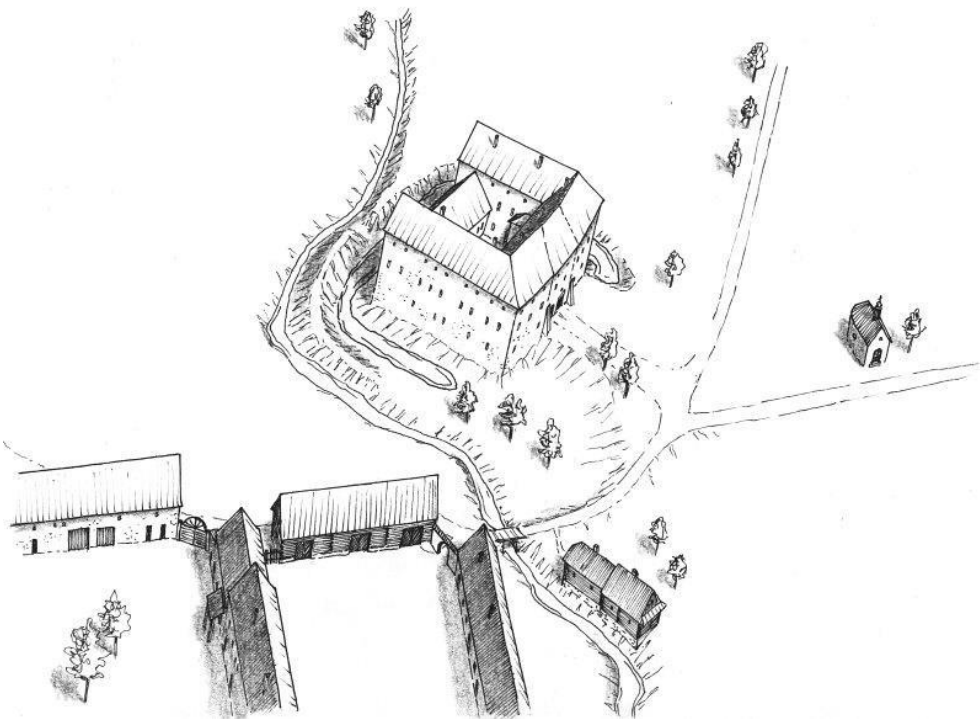
32

33

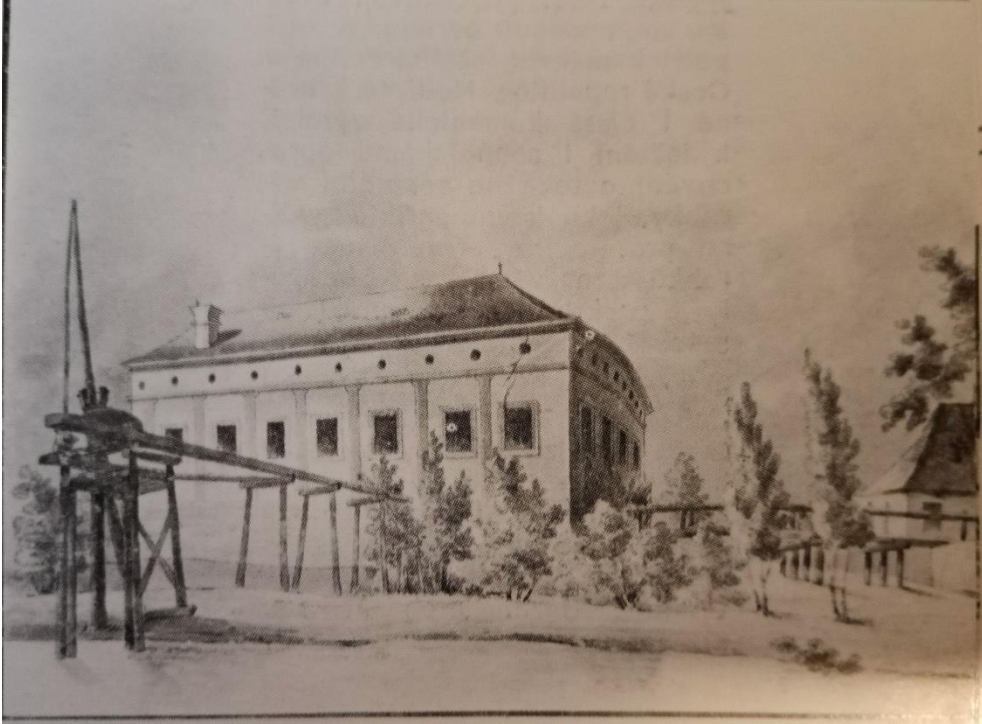

34

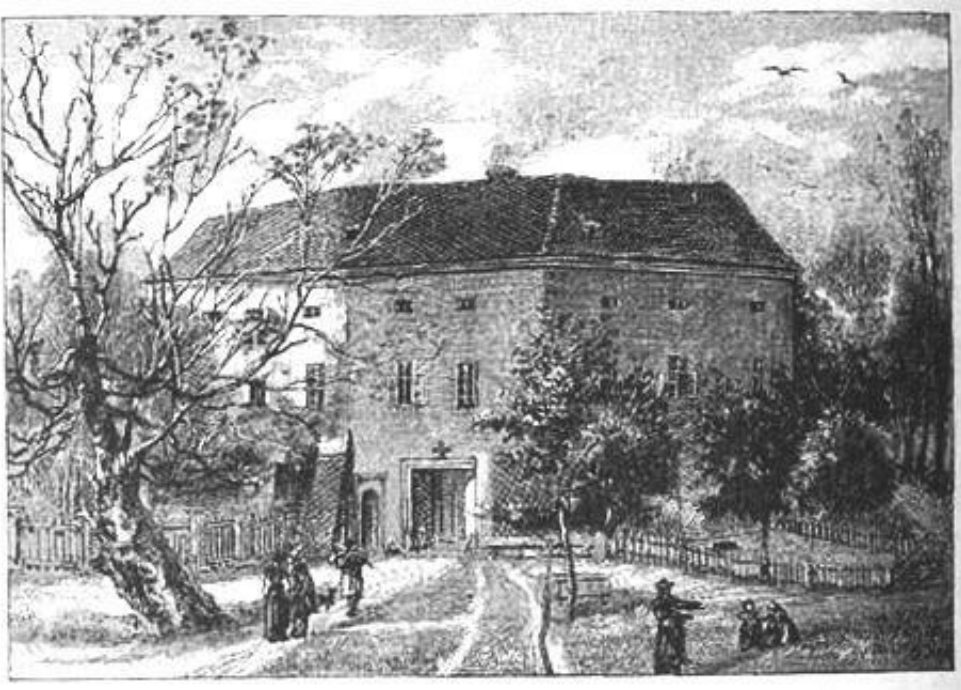

35

36

37

38

39

40

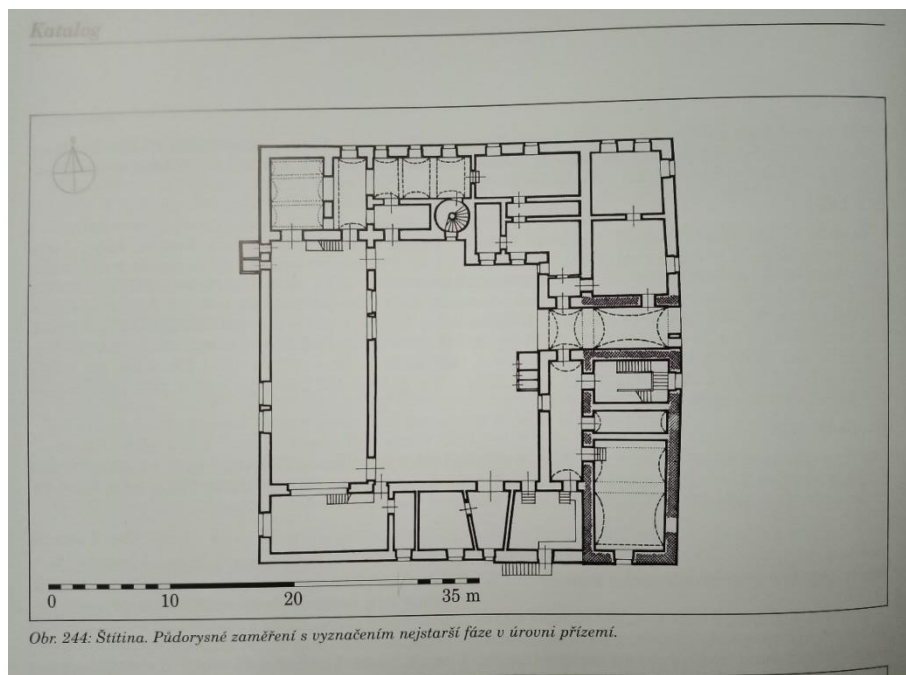

41

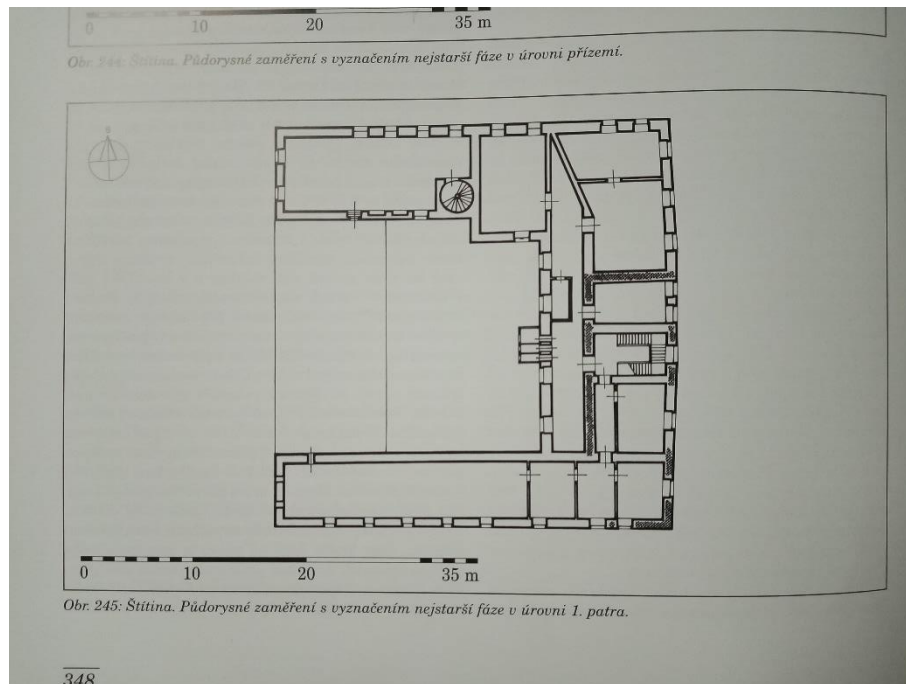

42

Obr. 244: Štítina. Půdorysné zaměření s vyznačením nejstarší fáze v úrovni přízemí.

43

44

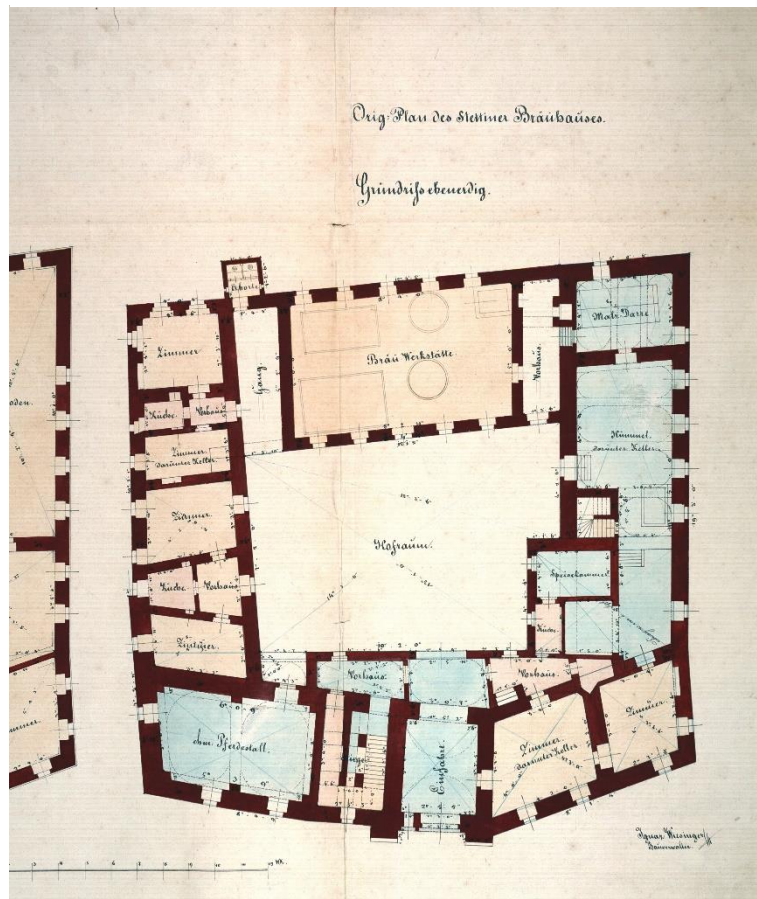

45

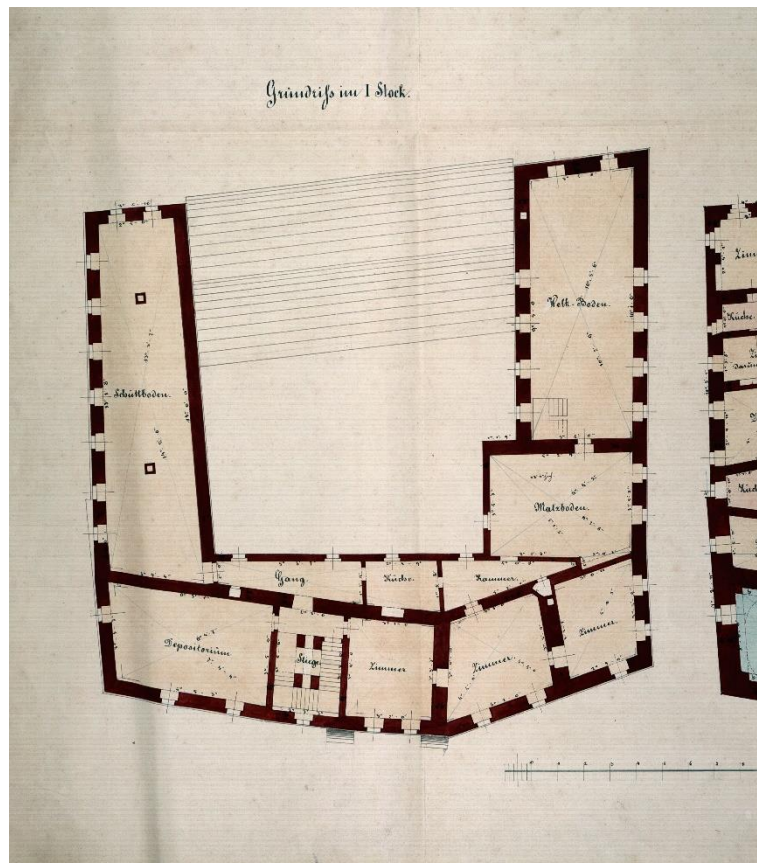

46

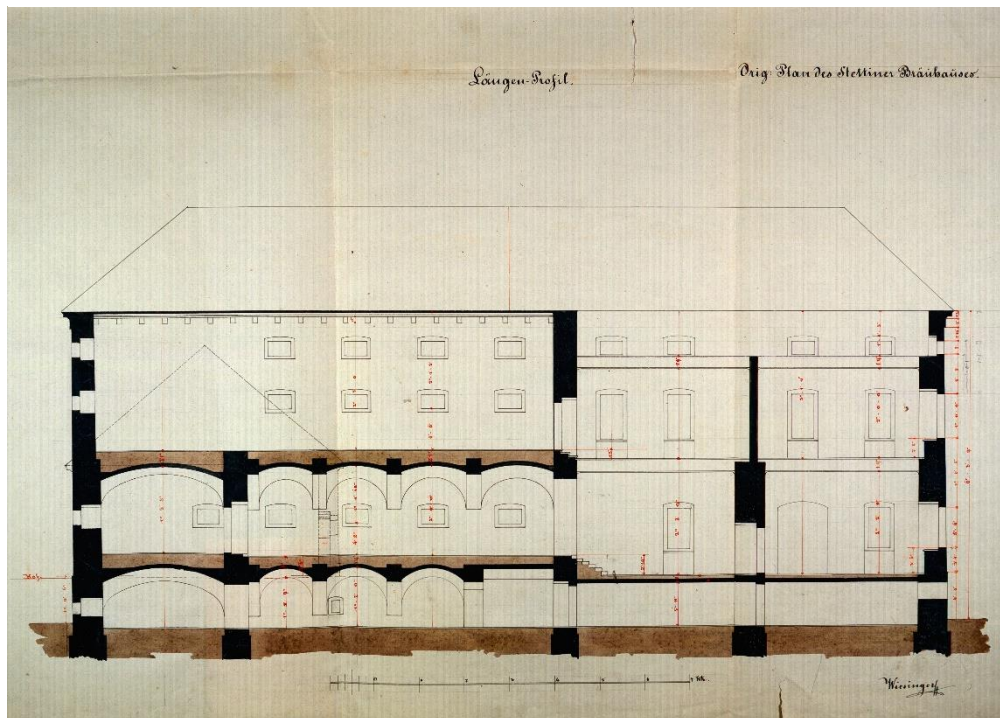

62

47

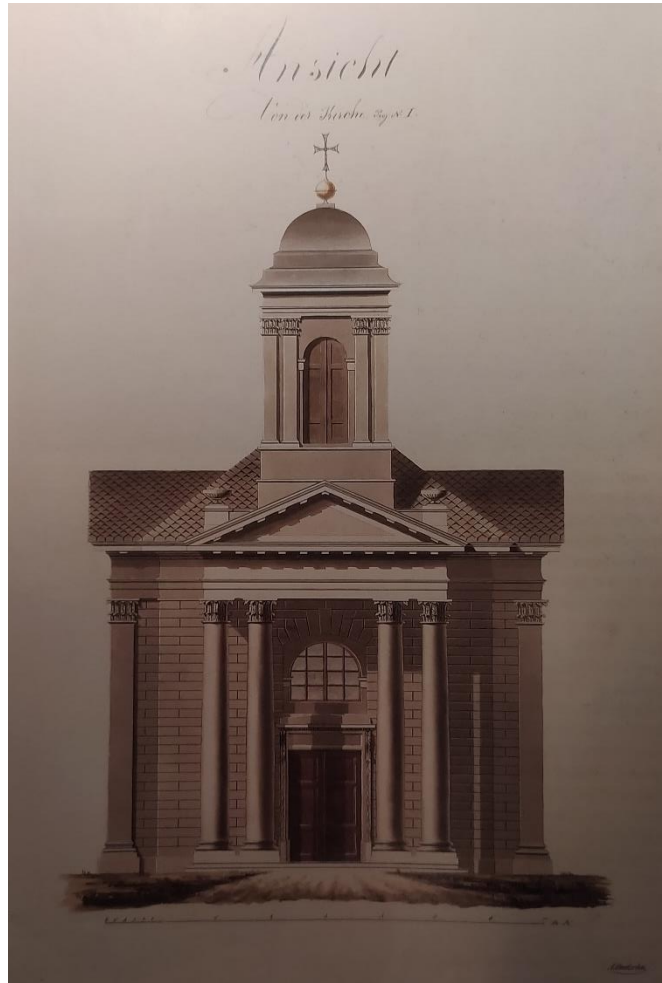

48

49

50

64

Anotace

Jméno a příjmení:	Julie Konečná
Katedra:	Katedra dějin umění
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Waisser, Ph.D.
Rok obhajoby:	2023
Název práce:	Pozdně renesanční stavební fáze zaniklého tvorkovského zámku s kaplí sv. Máří Magdalény ve Štítině
Název v angličtině:	Late renaissance building period of damaged castle in Štítina with the chapel of the st. Mary Magdalene.
Anotace:	<p>Bakalářská práce komplexně pojednává o kapli sv. Máří Magdalény ve Štítině v kontextu se zámek, rezidencí rodu Tvorkovských z Kravař, dříve vodní tvrzí. Reliktem pozdně renesanční stavební činnosti zůstala dnes již bohužel zámecká kaple, jejíž soudobá architektura je však unikátní.</p> <p>Nedílnou součástí práce je obrazová příloha, díky níž si lze získat ucelenou představu o dispozici dnes již zaniklého objektu zámku.</p>
Klíčová slova:	Architektura, zámek, kaple, zámecká kaple, Štítina, Tvorkovští z Kravař, Mikuláš Tvorkovský z Kravař, sv. Máří Magdaléna, tvrz, tvrziště, renesance, výzdoba
Anotace v angličtině:	Bachelor's thesis deal with cpale of the st. Mary Magdalene in Štítina in context with the castle, residence of Tvorkovský z Kravař family. Residense, before the water fortress, is in these days damaged. The chapel of the st. Mary Magdalene has the unique architecture. An important part of the text are photograph of damaged castle.
Klíčová slova v angličtině:	Architecture, castle, chapel, castle chapel, Štítina, Tvorkovští z Kravař, Mikuláš Tvorkovský z Kravař, decoration, fortress, water fortress, renaissance